

PROGRAMMABEGROTING 2018
GEMEENTE ROOSENDAAL

Inhoud

Aanbiedingsnota	3
Inleiding.....	3
Maatschappelijke effecten	4
Financieel perspectief	10
Vaststellingsbesluit.....	11
PROGRAMMA 1. BESTUREN & SAMENWERKEN.....	12
Bestuur en organisatie	13
Integrale veiligheid	14
Dienstverlening	15
Ondersteuning organisatie	16
Financieel overzicht Besturen & Samenwerken	17
PROGRAMMA 2. LEREN & ONTWIKKELEN	18
Onderwijs	19
Sport en recreatie.....	21
Cultuur	22
Financieel overzicht Leren & Ontwikkelen	23
PROGRAMMA 3. WERKEN & ONDERNEMEN	24
Economie.....	25
Werk en inkomen	27
Financieel overzicht Werken & Ondernemen	28
PROGRAMMA 4: WONEN & VERBLIJVEN	29
Openbare ruimte en reiniging.....	30
Bereikbaarheid en mobiliteit	33
Ruimte en Wonen.....	34
Vergunningverlening.....	35
Afvalinzameling en Milieu	36
Financieel overzicht Wonen & Verblijven	37
PROGRAMMA 5. ZORGEN & STIMULEREN.....	38
Zorg algemeen	39
Vrij toegankelijke zorg.....	40
Toegang zorg.....	41
Niet vrij toegankelijke zorg	41
Financieel overzicht Zorgen & Stimuleren	42
PROGRAMMA 6. BETALEN & FINANCIEREN	43
Financieel overzicht Betalen & Financiereren.....	44
Totaaloverzicht Meerjarenramingen 2018-2021.....	45
Kernboodschap paragrafen	46
Afkortingenlijst.....	48

Aanbiedingsnota

Inleiding

Voor u ligt de Programmabegroting 2018, inclusief meerjarenbegroting tot en met 2021.

Uw raad heeft op 13 juli de Kadernota 2018 vastgesteld. In de Kadernota heeft uw raad de kaders vastgesteld voor deze programmabegroting. De kaders zijn vertaald naar de specifieke begrotingsprogramma's. Het is dit jaar weer gelukt om de septembercirculaire te verwerken in de programmabegroting. Daarmee wordt invulling gegeven aan een wens van uw raad.

Investeren in de hoofdthema's

Zoals in de Kadernota is voorgesteld en beschreven wordt ook in 2018 geïnvesteerd in de hoofdthema's uit de Bestuursovereenkomst 'Naar een evenwichtig Roosendaal'. De hoofdthema's zijn:

- Het sociale domein: Stad van de menselijke maat
- Economie & Binnenstad: investeren in structurele versterking
- Leefbaarheid & Wonen: Ruimte voor initiatief

Deze hoofdthema's overstijgen de individuele begrotingsprogramma's en wij werken vanuit die hoofdthema's in samenhang aan de maatschappelijke opgaven van onze gemeente. In de inhoudelijke begrotingsprogramma's geven we aan wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat dat kost. We blijven ook in 2018 sterk in beweging en zetten de ingezette evenwichtige en stabiele koers het komende jaar voort. In onze aanpak onderscheiden we deze bestuursperiode vier rode draden: samen, schaalgericht, slim en solide financiën.

Samen

Samenwerking met inwoners, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke instellingen kenmerkt onze aanpak op alle belangrijke thema's. Voorbeelden zijn te vinden in onze aanpak in de Binnenstad, de tranches uit Vitale Wijken en Dorpen, de duurzaamheidsagenda en de doordecentralisatie onderwijshuisvesting.

Schaalgericht

We schakelen tussen verschillende schaalniveaus en kijken voortdurend aan welke 'tafel' we het beste aan maatschappelijke vraagstukken kunnen werken. De ene keer is dat aan de keukentafel bij inwoners thuis, dan weer aan een bestuurlijke tafel in de regio, de provincie of van het Rijk. Uitgangspunt is dat we steeds de schaal zoeken die het meest effectief is.

Slim

Wij richten ons vooral op (sociale) innovaties die gericht zijn op het versterken van eigen kracht en het voorliggend veld. Innovaties vragen soms investeringen aan de voorkant. Voor deze investeringen hebben we het stimuleringsfonds 'voorliggend veld' beschikbaar. Verder faciliteren we de ontwikkeling van smart retail. Dit biedt kansen voor het combineren en integreren van online en offline winkelen. Samen met inwoners, ondernemers en vastgoedeigenaren staan we voor deze uitdaging.

Solide financiën

Het Roosendaalse begrotingsbeleid is solide. Ook dit jaar bieden wij een sluitende meerjarenbegroting aan en hebben we voldoende middelen om risico's op te vangen. Door dit stevige financiële fundament zijn we in staat om ook in 2018 te investeren, hervormen en innoveren binnen de hoofdthema's uit de Bestuursovereenkomst. Het uitgangspunt om de taken binnen het sociaal domein binnen Rijksbudget uit te voeren stelt ons voor een flinke uitdaging. Ook in 2018 worden we geconfronteerd met flinke kortingen op de budgetten van het sociaal domein. Alleen door te investeren in transformatie van het zorgstelsel en de uitvoering van het economisch actieplan, kunnen we komen tot een duurzaam stelsel en een betaalbare uitvoering.

Maatschappelijke effecten

Beoogde maatschappelijke effecten zijn gewenste gevolgen van gemeentelijk beleid voor de samenleving. Ze zijn het antwoord op de vraag 'Wat willen we bereiken?'. De beoogde maatschappelijke effecten zetten we hieronder, in willekeurige volgorde, op een rij.

De beoogde maatschappelijke effecten bestaan uit meerdere kernelementen en ieder kernelement meten we aan de hand van indicatoren. Verschillende indicatoren samen zijn dus een graadmeter voor het beoogde maatschappelijk effect: liggen we op koers of moet worden bijgestuurd?

In onderstaande tabellen zijn per indicator streefniveaus voor 2018 geformuleerd. Ook hebben metingen per indicator plaatsgevonden. De resultaten van die metingen vindt u hieronder. Voor een aantal indicatoren geldt dat de in 2014 gestelde doelstelling (voor de programmabegroting 2015) is behaald, deze zijn groen gemarkeerd.

Onderstaande indicatoren zijn niet de enige indicatoren waar wij op sturen. In de bijlagen is een uitgebreider overzicht van indicatoren opgenomen.

Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.

Indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Doelstelling 2018
Rapportcijfer klanttevredenheid digitale dienstverlening (juli) Bron: Dashboard Publiekszaken, continu feedback Meetfrequentie: jaarlijks	7,0	7,0	7,3	geen meting*	7,5
Rapportcijfer klanttevredenheid telefonische dienstverlening (juli) Bron: Dashboard Publiekszaken, continu feedback Meetfrequentie: jaarlijks	7,3	8,1	8,2	8,2	7,5
Rapportcijfer klanttevredenheid dienstverlening aan de balie (juli) Bron: Dashboard Publiekszaken, continu feedback Meetfrequentie: jaarlijks	8,3	8,5	8,5	8,3	8,5
Rapportcijfer ondernemerstevredenheid gemeentelijke dienstverlening Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	6,4	geen meting	6,4	7,0

*De indicator 'Rapportcijfer klanttevredenheid digitale dienstverlening (juli)' is na 2016 niet meer beschikbaar. Dit wordt veroorzaakt doordat gemeente Roosendaal heeft gekozen om te gaan werken met een ander systeem voor digitale aanvragen.

Inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich veilig.

Indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van inwoners voor het veiligheidsgevoel in de gemeente Roosendaal Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	6,7	geen meting	7,0	7,4
Rapportcijfer van ondernemers voor het veiligheidsgevoel in de omgeving van de onderneming Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	6,9	geen meting	6,6	7,4
Rapportcijfer van bezoekers voor het veiligheidsgevoel in de binnenstad Bron: Passantenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	7,5	7,5	7,4	nog niet beschikbaar	7,8

Volwassenen nemen, binnen hun eigen mogelijkheden, deel aan het arbeidsproces.

Indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Doelstelling 2018
Percentage 15 tot en met 74 jarigen dat betaald werk heeft (Netto arbeidsparticipatie) Bron: CBS Statline Meetfrequentie: jaarlijks	63,1%	63,7%	64,3%	nog niet beschikbaar	69%
Aantal niet-werkende werkzoekenden (<i>nieuwe definitie</i>) (op 1 januari) Bron: UWV Meetfrequentie: jaarlijks	niet bekend (oude definitie)	3.598	4.616	3.984*(cijfer is niet volledig betrouwbaar)	2.500
Percentage huishoudens met een gedeeltelijke bijstandsuitkering Bron: Werkplein Hart van West-Brabant (tot en met 2014: Sociale Zaken gemeente Roosendaal) Meetfrequentie: jaarlijks	3,2%	2,3%	2,5%	nog niet beschikbaar	3,0%
Percentage huishoudens met een volledige bijstandsuitkering Bron: Werkplein Hart van West-Brabant (tot en met 2014: Sociale Zaken gemeente Roosendaal) Meetfrequentie: jaarlijks	2,8%	3,8%	3,9%	nog niet beschikbaar	3,0%

NB. De indicator 'Percentage 15 tot en met 74 jarigen dat betaald werk heeft' is de opvolger van de indicator 'Percentage 15 tot en met 64 jarigen dat betaald werk heeft', omdat begin 2015:

- Het CBS de definitie van beroepsbevolking in lijn heeft gebracht met de internationale definitie van beroepsbevolking.
- De cijfers over de beroepsbevolking met terugwerkende kracht zijn herzien door het CBS, als gevolg van een verbetering in de waarneming van de EBB (Enquête BeroepsBevolking).

NB. Het is niet mogelijk om het aantal niet-werkende werkzoekenden in 2015 en 2016 te vergelijken met 2013 en 2014. Vanaf januari 2015 heeft het UWV de definitie van de niet-werkende werkzoekenden (nww) aangepast op de internationale definitie. Hiermee vervalt het urencriterium van 12 uur en de leeftijdsgrens van 65 jaar. Een niet-werkende werkzoekende is per januari 2015 iemand van 15 tot en met 74 jaar die bij UWV als werkzoekende staat ingeschreven. De afkorting is nww-i, van nww-internationaal. De nww-i bestaan uit WW-ers, WWB-ers en werkzoekenden zonder uitkering.

NB. De indicatoren 'Percentage huishoudens met een gedeeltelijke bijstandsuitkering' en 'Percentage huishoudens met een volledige bijstandsuitkering' zijn in 2015 met terugwerkende kracht aangepast. Deze aanpassing is het gevolg van een herziene berekeningsmethodiek, welke beter aansluit bij de inhoud van de indicatoren. Deze methodiek is met terugwerkende kracht toegepast.

In 2015 is het percentage huishoudens met een gedeeltelijke bijstandsuitkering gedaald en het percentage huishoudens met een volledige bijstandsuitkering toegenomen. Deze ontwikkelingen hangen samen met de aanpassing van de Wet maatregelen WWB per 1 januari 2015.

*Het registratieproces van het UWV verandert en het kan langer duren voordat mutaties zijn verwerkt. Hierdoor is in 2017 (vooral) het aantal geregistreerde kortdurende werkzoekenden en daarmee ook het totaal aantal geregistreerde werkzoekenden veel lager dan in eerdere jaren. Het cijfer over 2017 is daardoor niet volledig betrouwbaar.

De gemeente Roosendaal heeft een aantrekkelijk ondernemers- en vestigingsklimaat.

Indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van ondernemers voor het ondernemersklimaat in de gemeente Roosendaal Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	6,4	geen meting	6,5	7
Rapportcijfer van nieuw gevestigde ondernemers voor het vestigingsklimaat in de gemeente Roosendaal (korter dan vijf jaar geleden gevestigd) Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	6,1	geen meting	6,9	7
Ontwikkeling aantal (fulltime) banen bij bedrijven in de gemeente Roosendaal Bron: Vestigingenregister West-Brabant Meetfrequentie: jaarlijks	-901 banen (2013 / 2014)	+81 banen (2014 / 2015)	-567 banen (2015 / 2016)	nog niet beschikbaar	+800

De Roosendaalse jeugd groeit gezond en veilig op en neemt naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.

Indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Doelstelling 2018
Aantal jongeren dat zonder startkwalificatie het onderwijs verliet (per schooljaar) Bron: Regionaal Bureau Leerplicht Meetfrequentie: jaarlijks	138 (2013/2014)	145 (2014/2015)	149 (2015/2016)	126 (2016 / 2017)	115
Aantal werkzoekenden jonger dan 27 jaar (niet-werkende werkzoekenden op 1 januari) (<i>nieuwe definitie</i>) Bron: UWV Meetfrequentie: jaarlijks	niet bekend (oude definitie)	318	558	382* (cijfer is niet volledig betrouwbaar)	225
Aantal jeugdigen in de gedwongen jeugdzorg (op 1 januari) (op basis van het woonplaatsbeginsel) (Jeugdbescherming en Jeugdreclassering) Bron: Bureau Jeugdzorg (vanaf 2015: gecertificeerde instelling Bureau Jeugdzorg) Meetfrequentie: jaarlijks	156	159	128	100	129

NB. Het is niet mogelijk om het aantal werkzoekenden jonger dan 27 jaar in 2015 en 2016 te vergelijken met 2013 en 2014. Vanaf januari 2015 heeft het UWV de definitie van de niet-werkende werkzoekenden (nww) aangepast op de internationale definitie. Dit betekent dat het urencriterium van 12 uur is komen te vervallen.

*Het registratieproces van het UWV verandert en het kan langer duren voordat mutaties zijn verwerkt. Hierdoor is in 2017 (vooral) het aantal geregistreerde kortdurende werkzoekenden en daarmee ook het totaal aantal geregistreerde werkzoekenden veel lager dan in eerdere jaren. Het cijfer over 2017 is daardoor niet volledig betrouwbaar.

NB. De daling van het aantal jeugdigen in de gedwongen jeugdzorg is in lijn met de landelijke daling van het aantal kindbeschermingsmaatregelen. Deze terugloop is mede veroorzaakt door de invoering (per 1 januari 2015) van de Jeugdwet en de Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen. Deze wijzigingen hebben onder meer geleid tot een verkorting van de duur van kindbeschermingsmaatregelen.

Volwassenen nemen zo lang mogelijk gezond, op eigen kracht en naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.

Indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Doelstelling 2018
Tevredenheid van inwoners over de aanwezigheid van gezondheids- en welzijnsvoorzieningen in de gemeente Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	6,9	geen meting	6,9	7,1
Aandeel inwoners dat eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	74%	geen meting	74%	76%
Aandeel inwoners dat zich <u>niet</u> eenzaam voelt Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	50%	geen meting	48%	70%
Aandeel inwoners met mensen in de omgeving die belangeloos willen helpen met het huishouden of met karweitjes rond het huis (bijvoorbeeld boodschappen halen, schoonmaken, tuin bijhouden) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	49%	geen meting	47%	52%

De gemeente Roosendaal is aantrekkelijk om te wonen en vrije tijd door te brengen.

Indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van inwoners over de leefbaarheid van hun buurt (de buurt als woon- en leefomgeving) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	7,3	geen meting	7,4	7,5
Rapportcijfer van inwoners over de kwaliteit van de woonomgeving (inrichting van de straat, pleintjes, bankjes) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	6,3	geen meting	6,5	6,6
Rapportcijfer van inwoners voor culturele voorzieningen (bijvoorbeeld schouwburg, museum, bioscoop) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	7,4	geen meting	7,5	8,0
Rapportcijfer van inwoners voor recreatievoorzieningen (bijvoorbeeld wandelpaden, fietsroutes) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	7,2	geen meting	7,3	7,2
Rapportcijfer van inwoners voor sportvoorzieningen (bijvoorbeeld sportcentra, accommodaties, activiteiten) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	7,5	geen meting	7,6	7,5

De woon- werk- en winkellocaties van de gemeente Roosendaal zijn goed bereikbaar voor inwoners, bezoekers en ondernemers.

Indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van ondernemers voor de bereikbaarheid van hun locatie (uitsplitsing naar auto - fiets - OV) Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	7,7 (auto) 8,1 (fiets) 6,3 (OV)	geen meting	7,5 (auto) 8,1 (fiets) 6,0 (OV)	7,7 (auto) 8,3 (fiets) 6,3 (OV)
Rapportcijfer van inwoners voor de bereikbaarheid van de eigen woning (uitsplitsing naar auto - fiets - OV) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	8,5 (auto) 8,8 (fiets) 7,4 (OV)	geen meting	8,5 (auto) 8,8 (fiets) 7,3 (OV)	8,5 (auto) 8,8 (fiets) 7,4 (OV)
Rapportcijfer van inwoners voor de mogelijkheid om zich binnen de gemeente te verplaatsen Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	7,5 (auto) 8,2 (fiets) 7,0 (OV)	geen meting	7,9 (auto) 8,3 (fiets) 6,9 (OV)	7,5 (auto) 8,5 (fiets) 7,0 (OV)
Rapportcijfer van bezoekers voor de bereikbaarheid van de binnenstad (uitsplitsing naar auto - fiets - OV) Bron: Passantenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	7,4 (auto) 8,1 (fiets) 7,7 (OV)	7,2 (auto) 8,0 (fiets) 7,8 (OV)	7,6 (auto) 8,4 (fiets) 7,8 (OV)	nog niet beschikbaar	7,8 (auto) 8,3 (fiets) 7,7 (OV)

De gemeente Roosendaal heeft een woningaanbod dat is afgestemd op de behoeften van huidige en (potentieel) toekomstige inwoners.

Indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Doelstelling 2018
Gemiddeld rapportcijfer dat bewoners geven voor de kwaliteit van de eigen woning Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	7,7	geen meting	7,8	7,7
Het aantal gebouwde woningen in de gemeente Roosendaal (inclusief nieuw gebouwde woningen en woningen die zijn ontstaan door verbouwing van bijvoorbeeld een winkel- of kantoorpand) Bron: team Informatie gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	311	275	492	nog niet beschikbaar	311
De mate waarin de door de provincie vooruit berekende groei van de woningvoorraad naar verwachting daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden in de gemeente Roosendaal (stagnatie-indicator juli) Bron: Monitor bevolking en wonen van de Provincie Noord-Brabant Meetfrequentie: driemaandelijks	(stagnatie-indicator 2017 niet beschikbaar) 27% (stagnatie-indicator 2016)	22% (stagnatie-indicator 2017) 35% (stagnatie-indicator 2016)	29% (stagnatie-indicator 2017) (stagnatie-indicator 2016 niet beschikbaar)	36% (stagnatie-indicator 2019) (stagnatie-indicator 2017 niet beschikbaar)	35%

NB. Voor wat betreft dit effect is een verandering doorgevoerd in de indicatoren. De volgende indicatoren voldoen niet aan de gewenste kenmerken van een indicator:

- Het aantal te realiseren koop- en huurwoningen op basis van het woningmarktonderzoek (2014).
- De kwantitatieve ontwikkeling van de woningvoorraad in relatie tot de provinciale bevolkingsprognoses (2014).
- Percentage inwoners dat, bij een verhuiswens, denkt een geschikte woning binnen de gemeente Roosendaal te vinden.

Bovendien zijn er indicatoren denkbaar die bij benadering dit effect beter in beeld brengen. Daarom zijn deze drie indicatoren vervangen door twee nieuwe indicatoren:

- Het aantal gebouwde woningen in de gemeente Roosendaal in een bepaald jaar.
- De mate waarin de door de provincie beoogde toename van de woningvoorraad daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden in de gemeente Roosendaal.

N.B. De 'stagnatie-indicator 2019' geeft aan in welke mate de tussen 2017 en 2019 vooruit berekende groei van de woningvoorraad naar verwachting ook gerealiseerd wordt. De vooruit berekende groei van de woningvoorraad is afkomstig van de provinciale bevolkings- en woonbehoefteprognoses welke in 2017 geactualiseerd zijn (scenario 'hoog').

De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers, inwoners en ondernemers.

Indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van bezoekers voor de binnenstad (algemeen oordeel) Bron: Passantenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	6,9	6,7	6,9	nog niet beschikbaar	7,5
Rapportcijfer van inwoners van de gemeente Roosendaal voor de sfeer en gezelligheid van de binnenstad Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	5,7*	geen meting	6,4	6,7
Rapportcijfer van ondernemers voor de sfeer en gezelligheid van de binnenstad Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	geen meting	5,9	geen meting	6,4	7,0

*In 2015 is een foutief rapportcijfer van inwoners over de sfeer en gezelligheid in de binnenstad gepresenteerd: een 6,0. Bij de analyse van het rapportcijfer in 2015, is per abuis voor respondenten die 'geen mening' hadden een hoge score gerekend. Hierdoor was het rapportcijfer voor 2015 onjuist en te hoog. Het juiste cijfer is een 5,7.

Financieel perspectief

Wij leggen uw raad een sluitende begroting 2018 voor.

Bij het opstellen van deze begroting hebben wij de volgende financiële uitgangspunten gehanteerd:

- We presenteren een sluitende Programmabegroting en een sluitend meerjarig perspectief.
- We gaan uit van het principe 'geen plan, geen geld'. De inhoud en kwaliteit van een plan bepaalt welke middelen we daarvoor beschikbaar willen stellen.
- We voeren taken in principe binnen Rijksbudget uit of bouwen budgetten boven het Rijksbudget (geleidelijk) hiernaar af.
- We houden een weerstandsratio van minimaal 1,0.
- Bij tekorten die tijdens het begrotingsjaar ontstaan, zoeken wij achtereenvolgens naar een oplossing binnen het desbetreffende begrotingsprogramma, binnen de totale begroting of via reserves.

Financieel beeld

De basis voor de Programmabegroting 2018 wordt gevormd door de vastgestelde Programmabegroting 2017 en de besluitvorming rondom de Kadernota 2018. De meerjarenraming uit de begroting 2017 is geactualiseerd volgens de richtlijnen uit het Spoorboekje 2017. Vervolgens zijn de financiële ontwikkelingen, die zich sinds het verschijnen van de Kadernota 2018 hebben voortgedaan in kaart gebracht. Dit jaar is wederom de septembercirculaire 2017 verwerkt in de begroting.

Het saldo van de Kadernota 2018 was voor alle jaren positief. Deze lijn is nu doorgetrokken in de begroting 2018. De resultaten van de septembercirculaire 2017 zijn hierin verwerkt. De ontwikkeling van de algemene uitkering laat voor alle jaren een nadeel zien. Ondanks deze tegenvallers sluit de begroting voor het begrotingsjaar 2018 neutraal; voor de jaren 2019 t/m 2021 is nog steeds sprake van begrotingsoverschotten. De begrotingssaldi voor de jaren 2018 t/m 2021 zijn als volgt:

	2018	2019	2020	2021
Begrotingssaldo (<i>V=overschot; N=tekort</i>)	-	435.300 V	140.300 V	1.264.300 V

Voor het sociaal domein is de afspraak gemaakt dat we binnen de rijksbudgetten werken. Bij de septembercirculaire zijn met name de budgetten voor Jeugd en WMO naar beneden bijgesteld. Dit tekort kunnen we dekken door het inzetten van de stelpost, die we bij de begroting 2017 binnen het sociaal domein gecreëerd hebben. Niettemin liggen er voor de nabije toekomst flinke uitdagingen binnen het sociaal domein om de uitvoering betaalbaar te houden.

In het Bijlagenboek treft u een uitgebreide toelichting op het bovenstaande financiële beeld aan. Ook is daar een analyse van de septembercirculaire opgenomen.

Voldoen aan provinciaal toezichtkader

Uit de analyse in de financiële bijlage in het bijlagenboek blijkt dat de begroting voor het jaar 2018 na eliminatie van incidentele baten en lasten sluitend is en daarmee voldoet aan de eis vanuit het provinciale toezichtkader om een sluitende begroting te hebben.

Vaststellingsbesluit

Vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Roosendaal in zijn vergadering van 9 november 2017.

De griffier,

De voorzitter,

E. van Straaten-Noyons

mr. J.M.L. Niederer

PROGRAMMA 1. BESTUREN & SAMENWERKEN

Netwerk van dit programma		
Beleidsvelden & Portefeuillehouder	Bestuur en organisatie Integrale veiligheid Dienstverlening Vitale wijken en dorpen	Portefeuillehouder: burgemeester Niederer, wethouder Lok Portefeuillehouder: burgemeester Niederer Portefeuillehouder: wethouder Lok Portefeuillehouder: wethouder Schenk
Bestuurlijke boodschap	Onze netwerksamenleving vraagt om een bestuursstijl waarbij actief wordt samengewerkt met inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Op die manier komt de kracht van Roosendaal optimaal tot zijn recht. Roosendaal creëert een eenduidig en sterk imago en profileert en positioneert zich hiermee als tweede stad van West-Brabant. Inwoners hebben de ruimte om zelf initiatieven op te pakken. Kernbegrippen in dit programma zijn: verbinden (samenwerken en netwerken), participatie, innovatie, maatwerk, veiligheid en vermindering van regels.	

Dit programma draagt direct bij aan de volgende maatschappelijke effecten

Wat willen we bereiken?	Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.
	Inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich veilig.
	De Roosendaalse jeugd groeit gezond en veilig op en neemt naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.
	De gemeente Roosendaal is aantrekkelijk om te wonen en vrije tijd door te brengen.
	De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers, inwoners en ondernemers.

Bestuur en organisatie

Wat gaan we doen?	Bestuur en organisatie
	<ul style="list-style-type: none"> • We hanteren een bestuursstijl waarbij we als overheid loslaten en inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen faciliteren bij het nemen van hun eigen verantwoordelijkheid. • We zetten 'de ander centraal' en willen innovatie binnenbrengen. We stimuleren de vele initiatieven en activiteiten in de Roosendaalse wijken en dorpen. • Het gaat erom dat we de verbinding (blijven) zoeken met onze maatschappelijke partners en inwoners. We betrekken hen in een vroeg stadium bij de voorbereiding en uitvoering van het gemeentelijk beleid.
	Communicatie
	<ul style="list-style-type: none"> • We versterken het omgevingsbewustzijn, werken proactief samen en communiceren interactief met de samenleving via social media/webcare, het Digipanel, bijeenkomsten (zoals de Woontafel en Co-creation Binnenstad) en partnerprojecten. • Roosendaal blijft innoveren en investeren. Door het effectiever inzetten van middelen, maar ook uitgaan van eigen kracht van inwoners, partners en onszelf, geven we organisaties en inwoners meer vrijheden en mogelijkheden om initiatieven te nemen én op te pakken. • Het werk en het beleid van de gemeente dienen verbonden te zijn met de wereld om ons heen. Een wereld die enorm in beweging is.
Wat gaan we doen?	Bestuurlijke samenwerking
	<ul style="list-style-type: none"> • We kiezen in de regionale samenwerking een duidelijke positie. We zetten in op meer focus in samenwerking, een goed doordachte strategie en passen deze aan als de ontwikkelingen dit vragen. • Samen met de gemeenteraad sturen we op onze gemeenschappelijke regelingen. De vastgestelde spelregels uit de nota verbonden partijen helpen ons daarbij. • In De6-verband zetten we de samenwerking voort op het gebied van bedrijfsvoering, onder meer op het gebied van Veiligheid, Toezicht en Handhaving/Wabo. Op Financiën, Openbare Ruimte en HRM onderzoeken we of verdere samenwerking mogelijk is. • Regio West-Brabant focust op het ruimtelijk economisch domein, en geeft daarnaast invulling aan overeengekomen collectieve taken. Vanuit de regio krijgen de nieuw gekozen raden in 2018 een voorstel voor de invulling van die extra taken voor de komende jaren. Wij leveren, vanuit de Roosendaalse belangen, input bij het opstellen van dat voorstel. • Met andere middelgrote Brabantse gemeenten werken we samen in Midsize Brabant aan een sterk Brabants netwerk. • De strategische uitvoeringsagenda Netwerkstad vormt de basis van waaruit we een aantal speerpunten in gezamenlijkheid met Bergen op Zoom uitvoeren. • We nemen deel aan relevante nationale en internationale netwerken, zoals de G32 stedennetwerk en de VNG. Deze netwerken helpen ons om de maatschappelijke opgaven waar we voor staan te kunnen realiseren.

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Bestuur en organisatie	3.715	3.060	3.267	3.281	3.315	3.328
	Baten Bestuur en organisatie	158	112	82	82	82	82
	Saldo	3.557	2.948	3.185	3.199	3.233	3.246

Integrale veiligheid

Wat gaan we doen?	<p>Op basis van het Actieplan Integrale Veiligheid 2018 werken we aan het verbeteren van de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de inwoners, ondernemers en bezoekers. Dit doen we aan de hand van de volgende vijf thema's: Veilige woon- en leefomgeving, Bedrijvigheid en veiligheid, Jeugd en Veiligheid, Fysieke veiligheid, Bestuurlijke aanpak ondermijnende criminaliteit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onze inwoners moeten zich zo goed mogelijk voelen in hun buurt of wijk, in hun alledaagse woon- en leefomgeving. Dat wil zeggen: onbedreigd, niet geïntimideerd en niet gehinderd door overlast van de omgeving. "Veilig" dus. Verschijnselen die daar haaks op staan, zoals intimidatie, bedreiging, vormen van geweld, drugsoverlast en zware woonoverlast, pakken we aan. We hebben een 'Uitvoeringsprogramma Handhaving Omgevingsrecht 2018' en voeren dat uit. Doelstelling hierbij is het bevorderen van de naleving van wet- en regelgeving. Het gaat hier om vergunningverlening, toezicht en handhaving van wet- en regelgeving met betrekking tot de bebouwde en onbebouwde leefomgeving, met als doel de kwaliteit van de leefomgeving te beschermen en daar waar mogelijk te verbeteren. Dit alles om bescherming te bieden tegen gezondheids-, veiligheids- en milieurisico's. • In het kader van bedrijvigheid en veiligheid zetten we in op zelfredzaamheid van de ondernemers. Hierbij hebben de ondernemers een eigen, maar ook gezamenlijke, verantwoordelijkheid in het oppakken en implementeren van bijvoorbeeld het Keurmerk Veilig Ondernemen. Waar nodig faciliteren wij de samenwerkende ondernemers. • We investeren in onze toekomstige veiligheid door samen met onze partners jeugdoverlast en -criminaliteit te voorkomen dan wel aan te pakken. We richten ons zowel op groepen als individuen. We pakken jeugdgroepen aan met het Zorg- en Veiligheidshuis 'De Markiezaten', Openbaar Ministerie, politie en maatschappelijke instellingen. • Met de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, waarvan brandweer en GHOR onderdeel zijn, werken we voortdurend aan adequate en daadkrachtige crisisbeheersing en rampenbestrijding. De Veiligheidsregio is een samenwerking van 26 gemeenten. • We doen er in de gemeente alles aan om ondermijnende criminaliteit te weren. We beperken de bewegingsruimte van (groepen) criminelen en zorgen voor omstandigheden die voor criminelen ongunstig zijn. Regionaal werken we, onder andere binnen de Taskforce Brabant-Zeeland en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), samen om als één georganiseerde overheid crimineel ondernemerschap effectief te verstoren. Hierbij richten we ons voornamelijk op hennep, synthetische drugs, mensenhandel en criminele motorbendes als uitingen van ondermijnende criminaliteit. <p>Het nieuwe Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 wordt voorbereid en ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Een plan met een gezamenlijke focus om de lokale en bovenlokale veiligheidsvraagstukken gericht aan te pakken. Het plan zal veelomvattend maar niet uitputtend zijn. Er worden bewust accenten gelegd en prioriteiten gesteld. De hoofdlijnen in onze (integrale) aanpak voor de komende jaren.</p>
-------------------	---

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Integrale veiligheid	8.442	11.057	7.433	7.358	7.481	7.594
	Baten Integrale veiligheid	273	276	93	94	95	95
	Saldo	8.169	10.781	7.340	7.264	7.386	7.499

Dienstverlening

Wat gaan we doen?	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeentelijke website is een volwaardig en gebruikersvriendelijk dienstverleningskanaal. Deze wordt op basis van klantervaringen continue geoptimaliseerd. Verdere doorontwikkeling in 2018 op digitale dienstverlening via andere digitale kanalen helpt ons nog beter in verbinding te staan met burgers en ondernemers. Daarbij blijft er aandacht voor toegankelijkheid, gebruiksvriendelijkheid en klanttevredenheid. • We zorgen ervoor dat we goed bereikbaar zijn via de diverse dienstverleningskanalen en dat inwoners en ondernemers zich welkom, gehoord en geholpen voelen. De vraag of de behoefte van de inwoner en ondernemer staat centraal, zodat we maatwerk kunnen leveren en de zelfredzaamheid stimuleren. • We monitoren de huidige dienstverlening en die van (keten-)partners. Naast dat we verbetermaatregelen nemen om de dienstverlening te verhogen, proberen wij de burgers, partners en ondernemers proactief te informeren. • In het gerenoveerde stadkantoor komt onze visie en missie in relatie tot dienstverlening tot uitdrukking. Daarom speelt dienstverlening een rol in de voorbereiding tot de renovatie. Enerzijds aan de harde kant (toegankelijkheid, huisstijl, inrichting etc.) maar ook de zachte kant (medewerkers die begrijpen waar wij als gemeente voor staan en dit uitdragen). Om tot dit niveau te komen zullen er in 2018 activiteiten worden ondernomen. • We werken samen met of dragen producten over aan andere organisaties om betere en/of goedkopere producten en diensten te kunnen leveren. Zo faciliteert het Klantcontactcenter van de gemeente ook andere organisaties (bijvoorbeeld het Werkplein). Op de dienstverleningsovereenkomsten (DvO) met een hoog risico/ volume gaan we in 2018 beter in de positie komen om kwalitatief (bij) te sturen waar dat nodig is. Dit al dan niet in D6 verband. • Met drie andere gemeenten neemt Roosendaal deel aan de gemeenschappelijke regeling (GR) ICT West-Brabant West. Deze GR is opgericht met als doel het realiseren van een bedrijfszekere en veilige ICT-infrastructuur, zodat gemeenten zich kunnen blijven ontwikkelen richting een efficiëntere en digitale overheid. • We blijven inzetten op merkbaar minder regeldruk en we hebben onze dienstverleningsprocessen optimaal ingericht met zo min mogelijk regels, procedures of verspilling. Dit doen we volgens Lean-management en zaakgericht om onze inwoners en ondernemers zo digitaal, snel en goed te kunnen helpen. Bijvoorbeeld; begin 2018 kunnen inwoners eenvoudiger meldingen doen aan de gemeente die vervolgens snel en correct worden opgelost. Daarnaast zal de gemeente proactief zijn in de communicatie en inspelen op de actualiteit om meldingen te voorkomen. Dit doen we door te leren van ervaringen en bekende data. • Ook bij de private kwaliteitsborging (vloeit voort uit de Omgevingswet) en het nieuwe welstandsbeleid wordt ingestoken op merkbaar minder regeldruk voor onze inwoners (zie Programma 4 Wonen & Verblijven).
-------------------	---

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Dienstverlening	2.779	1.916	1.809	1.942	1.688	1.831
	Baten Dienstverlening	1.623	1.702	1.414	1.259	1.277	1.293
	Saldo	1.156	214	395	683	411	538

Ondersteuning organisatie

Wat gaan we doen?	<p>Vitale wijken en dorpen</p> <ul style="list-style-type: none"> - We werken samen aan de verbetering van de vitaliteit van wijken en dorpen. Dit in constante dialoog met inwoners, professionals en partners van de wijk of het dorp. - We sluiten op maat aan op initiatieven van onze inwoners en partners. Dit is onderdeel van ons werk en doen we zoveel mogelijk vanuit reguliere middelen. De wijken- en dorpenaanpak is volledig geïntegreerd in de werkwijze van de gemeente, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Daar waar een impuls nog nodig is, komen we met concrete voorstellen. - We investeren op maat in de netwerksamenwerking die aansluit op onze visie op participatief werken en onze kernwaarden Samen, Resultaatgericht en De ander centraal. - We blijven innoveren. Door het effectiever inzetten van middelen, maar ook door nieuwe vormen van participatief werken. - De vitaliteitskaart is het kader waarmee we het gesprek aangaan. Iedere twee jaar vindt een actualisatie plaats van de vitaliteitskaarten, zo ook in 2018. <p>BBV</p> <p>Volgens het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) mogen de baten en lasten van overhead niet meer onder de verschillende beleidsprogramma's worden verantwoord, maar moeten deze centraal op een afzonderlijk taakveld Overhead / Ondersteuning organisatie terecht komen. Dit taakveld is nu ondergebracht in dit programma.</p> <p>Door de overhead te centraliseren, zijn de lasten van de beleidsvelden in de overige programma's fors lager vanaf 2017.</p>
-------------------	---

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Ondersteuning organisatie	50.404	20.924	20.748	20.596	20.736	20.772
	Baten Ondersteuning organisatie	51.391	1.726	1.091	1.044	1.014	1.018
	Saldo	-987	19.198	19.657	19.552	19.722	19.754

Financieel overzicht Besturen & Samenwerken

X1.000	Beleidsveld	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
Lasten	Bestuur en organisatie	3.715	3.060	3.267	3.281	3.315	3.328
	Integrale veiligheid	8.442	11.057	7.433	7.358	7.481	7.594
	Dienstverlening	2.779	1.916	1.809	1.942	1.688	1.831
	Ondersteuning organisatie	50.404	20.924	20.748	20.596	20.736	20.772
Totaal		65.340	36.957	33.257	33.177	33.220	33.525
Baten	Bestuur en organisatie	158	112	82	82	82	82
	Integrale veiligheid	273	276	93	94	95	95
	Dienstverlening	1.623	1.702	1.414	1.259	1.277	1.293
	Ondersteuning organisatie	51.391	1.726	1.091	1.044	1.014	1.018
Totaal		53.445	3.816	2.680	2.479	2.468	2.488
Saldo		11.895	33.141	30.577	30.698	30.752	31.037
	Stortingen in reserves	1.488	1.308	1.327	1.321	1.340	1.359
	Onttrekkingen aan reserves	2.469	5.983	1.784	1.389	1.365	1.330

PROGRAMMA 2. LEREN & ONTWIKKELEN

Netwerk van dit programma		
Beleidsvelden & Portefeuillehouder	<p>Onderwijs</p> <p>Sport en recreatie</p> <p>Cultuur</p>	<p>Portefeuillehouder: wethouder Verbraak</p> <p>Portefeuillehouder: wethouder Theunis (sport)</p> <p style="padding-left: 40px;">wethouder Verbraak (recreatie)</p> <p>Portefeuillehouder: wethouder Verbraak</p>
Bestuurlijke boodschap	<p>‘Je leven lang leren en ontwikkelen’. Dat is wat we al onze inwoners willen bieden. Hoe dragen wij daar aan bij? Door ervoor te zorgen dat alle kinderen en jongeren naar school gaan. Uiteindelijk met het effect dat jongeren met een diploma de arbeidsmarkt op gaan. Volwassenen die niet mee kunnen in de samenleving vanwege laaggeletterdheid worden gestimuleerd hun achterstand in te halen.</p> <p>Een leven lang leren en ontwikkelen vertaalt zich ook in het bevorderen van de culturele en sportieve ontwikkeling van jeugd en volwassenen. De jeugd krijgt volop mogelijkheden om zich op sportief en cultureel gebied te ontwikkelen om zo, uitgerust met de nodige ‘bagage’, aan het leven als volwassene te beginnen. Een levensfase waarin ook een beroep op hen wordt gedaan als vrijwilliger voor wijk, dorp of vereniging. Waarbij ze samen met de gemeente werken aan het creëren en in stand houden van een gevarieerd aanbod aan onderwijs-, sport-, cultuur- en recreatieve voorzieningen. Dit maakt van Roosendaal een prettige gemeente om te wonen, te verblijven, te leren en te ontwikkelen!</p>	

Dit programma draagt direct bij aan de volgende maatschappelijke effecten

Wat willen we bereiken?	Volwassenen nemen, binnen hun eigen mogelijkheden, deel aan het arbeidsproces.
	De gemeente Roosendaal heeft een aantrekkelijk ondernemers- en vestigingsklimaat.
	De Roosendaalse jeugd groeit gezond en veilig op en neemt naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.
	Volwassenen nemen zo lang mogelijk gezond, op eigen kracht en naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.
	De gemeente Roosendaal is aantrekkelijk om te wonen en vrije tijd door te brengen.
	De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers en ondernemers.

Onderwijs

Wat gaan we doen?

Lokale Educatieve Agenda (LEA)

In 2018 gaan we verder met het uitvoeren van de Lokale Educatieve Agenda 2016-2019 die zich richt op basis-, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Daarbij wordt onder andere actief gewerkt aan het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden:

Preventief: uitvoering geven aan voorschoolse educatie (met peuterspeelzaalwerk volgens wettelijk minimum), het project instapje / opstapje en indicering van doelgroepkinderen door het consultatiebureau. De verwachting is dat we in 2018 ongeveer 500 peuters bereiken voor de voorschoolse educatie. Beoogd effect is dat deze peuters zonder achterstand de basisschool instromen. Curatief: uitvoering geven aan zes schakelklassen en drie voorzieningen voor kinderen van anderstaligen.

Anderen thema's uit de lokale educatieve agenda waar in 2018 met partners uitvoering aan wordt gegeven, zijn:

- Bibliotheek (bibliotheek op school, boekstart, voorleesexpress)
- Cultuureducatie
- Sport & Bewegen
- Onderwijshuisvesting
- Passend Onderwijs & Jeugdzorg
- Onderwijsachterstanden (inclusief voor-en vroegschoolse educatie)
- Leerplicht & voortijdig schoolverlaten
- Leerlingenvervoer

Wat gaan we doen?

Onderwijsachterstanden: Regionale Educatieve Agenda REA)

In 2017 zijn negen concrete acties benoemd in de Regionale Educatieve Agenda 2017-2021. Doel is ondersteuning aan jongeren in het kader van passend onderwijs en het sociaal domein te verbeteren. Het is een samenwerking tussen de gemeentes Roosendaal, Moerdijk en Halderberge. Via dit actieplan wordt bijgedragen aan onderwijsdoelen die een meerwaarde hebben ten opzichte van lokaal en ander regionaal onderwijsbeleid. Doelen die bovendien reëel en passend zijn in het licht van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van onderwijs. Een aantal thema's krijgt in de REA bijzondere aandacht:

-De integratie van anderstalige leerlingen.

-Organiseren van een inspiratiebijeenkomst met als doel mooie zaken in het zonnetje zetten en leren van good practice.

-Het realiseren van een beter sluitend aanbod, dan wel aanpak, van preventieve interventies vanuit zowel onderwijs als gemeentes. Wie heeft hier een beeld bij? Niet concreet te maken dan m.i. schrappen.

-Voor zorg - intensieve kinderen een arrangement van hulp opzetten.

-Heldere afspraken over duidelijke regie en doorzettingsmacht voor de meest complexe casussen/thuiszitters

-De samenwerking op casusniveau en beleidsniveau vergroten voor jongeren.

-Het thuiszittersprotocol, met als doel het voorkomen van thuiszittende kinderen, evalueren en verbetervoorstellen doorvoeren.

-De samenwerking en verwachtingen tussen jeugdprofessionals en onderwijs verbeteren.

Leerplicht:

Om schoolverzuim en schooluitval te voorkomen zetten we ook in 2018 in op preventie en zorg. Door de inzet van leerplichtambtenaren en trajectbegeleiders kunnen we in een zo vroeg mogelijk stadium ingrijpen. Daarbij werken genoemde functionarissen nadrukkelijker ook samen met de (jeugd)professionals van Wegwijs en het voorliggend veld. Door in te zetten op preventie en zorg wordt een bijdrage geleverd aan een daling van het aantal gezinnen dat gebruik maakt van jeugdzorg.

Op administratief gebied is de gemeenschappelijke regeling (GR) Regionaal Bureau Leerplicht West-Brabant (RBL) actief. Deze GR zal met ingang van 1 januari 2018 gewijzigd worden. Het betreft hier een actualisering ten aanzien wet- en regelgeving, het toevoegen van een nieuw niveau van dienstverlening en toetreding van andere gemeenten tot de GR RBL..

Het RBL is een samenwerkingsverband van 18 gemeenten, waaronder de gemeente Roosendaal. Het RBL is opgericht met als doel een effectieve en efficiënte regionale leerplichtadministratie, waardoor schooluitval en verzuim worden voorkomen. Eén regionale leerlingenadministratie, met dagelijkse koppelingen naar gemeentelijke GBA's en DUO (het onderdeel van het ministerie van OCW dat verzuimmeldingen en school in- en uitschrijvingen registreert), zorgt ervoor dat de kans minimaal wordt dat jongeren die verhuizen binnen de regio of naar school gaan in een andere gemeente dan hun woongemeente, uit zicht raken.

Leerlingenvervoer:

De groep leerlingen die niet zelfstandig naar school kunnen reizen, komt in bepaalde gevallen in aanmerking voor Leerlingenvervoer naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school. Ook in 2018 geven wij weer op een juiste manier uitvoering aan de gemeentelijk verordening Leerlingenvervoer. Tevens zullen wij in 2018 een aanbestedingsprocedure op gaan starten, zodat er vanaf 2019 nieuwe contracten met vervoerders afgesloten kunnen worden.

Laaggeletterdheid - Volwasseneducatie

Ook in het schooljaar 2017-2018 worden scholingstrajecten 'taal' en 'rekenen' georganiseerd ten behoeve van volwassenen. Dit wordt onder aanvoering van regiegemeente Breda regionaal georganiseerd met ROC West-Brabant als uitvoerder van de genoemde scholingstrajecten. In een samenwerkingsverband met onder andere de WVS en het UWV organiseert Bibliotheek VANnU ook in 2018 talloze cursussen met als doel om de taalvaardigheid en digitale vaardigheid te laten doen toenemen.

Ook zijn wij voornemens om in 2018 een tweede taalpunt in Roosendaal te gaan openen. En tevens gaan wij in 2018 deelnemen aan een pilot "ouderen digitaal de deur uit".

Onderwijshuisvesting

- Samen met de onderwijsbesturen zijn we gestart met het traject om te komen tot (volledige) doordecentralisatie van onderwijshuisvesting in het voortgezet onderwijs en primair onderwijs. Naar verwachting is de doordecentralisatie van het voortgezet onderwijs in 2017 afgerond. De doordecentralisatie primair onderwijs wordt in 2018 gerealiseerd.
- We geven uitvoering aan de speerpunten uit het Strategisch Huisvestingsplan Primair en Speciaal onderwijs 2014-2020;
  - Realisatie van het zorg-onderwijscluster (locatie Van Goghlaan). De bouw is medio 2017 gestart en zal in 2018 worden opgeleverd.
  - Uitvoeren van het programma voor het Saneren van noodlokalen.

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Onderwijs		17.799	10.365	9.498	9.104	8.998
Baten Onderwijs		2.734	2.910	2.532	2.539	2.546	2.554
Saldo		15.065	7.455	6.966	6.565	6.452	6.353

Sport en recreatie

Wat gaan we doen?

In 2018 continueren we binnen het beleidsveld Sport en recreatie de focus op de gezondheidswaarde van sporten, spelen en bewegen. Onder andere de volgende acties gaan een bijdrage leveren aan een gezondere leefstijl onder jeugd en volwassenen:

- We voeren onder andere de subsidieregelingen 'Activiteitsubsidie Sport' en '(buurt-) sport/cultuurcoaches op scholen' uit. Met deze regelingen leveren we een bijdrage aan het verhogen van de sportparticipatie onder jeugd en volwassenen.
- Ook de subsidieregeling 'Kindervakantiewerk en jeugdactiviteiten' voeren we uit.
- We geven ook in 2018 uitvoering aan het op wijken en dorpen gerichte stimuleringsprogramma 'Gezonde Leefstijl 2015-2018'. Sportservice Noord-Brabant organiseert hiertoe voor allerlei doelgroepen sport- en beweegactiviteiten. Onder de noemer Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) wordt er samen met de GGD West-Brabant naar gestreefd alle kinderen te laten opgroeien in een omgeving, waarin een gezonde leefstijl de normaalste zaak van de wereld is. Hier wordt uitvoering aan gegeven door het verzorgen van talloze beweeg- en voedingsprojecten in wijken en op scholen.
- In samenwerking met Sportservice Noord-Brabant streven we ernaar de meerwaarde van sport in relatie tot het sociale domein nog verder te benutten.
- Voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen die vanwege geldgebrek niet kunnen sporten blijven we aangesloten bij Stichting Paul.
- We blijven initiatieven ondersteunen, initiëren en bevorderen om de buitenruimte dusdanig in te richten dat alle Roosendaalse inwoners van alle leeftijden worden uitgedaagd hierin te bewegen en/of te sporten.
- Om de sport -en beweegparticipatie van zowel jeugd als volwassenen verder te vergroten, talenten voor de gemeente te behouden en verenigingen toekomstbestendig te maken, zal geïnvesteerd worden in sportvoorzieningen. Te denken hierbij valt aan investeringen voor de aanleg van padelbanen (een soort sneltennis) en kunstgrasvelden voor de voetbal.
- De nieuwe bestemming voor de atletiekbaan op RedBand Sportpark, te weten de Wielereperience, zal gerealiseerd en in gebruik genomen worden.

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Sport en recreatie		6.339	6.076	3.939	3.952	3.932
Baten Sport en recreatie		1.616	1.499	997	1.003	1.009	1.015
Saldo		4.723	4.577	2.942	2.949	2.923	2.908

Cultuur

Wat gaan we doen?

In 2018 continueren we binnen het beleidsveld Cultuur de focus op de maatschappelijke waarde van cultuur. Onder andere de volgende acties gaan een bijdrage leveren aan een actievare leefstijl onder jeugd en volwassenen:

- De gemeente gaat Cultuurnetwerk Roosendaal faciliteren om de vastgestelde cultuurnota uit te voeren
- Het cultuurfonds wordt in 2018 vormgegeven. In het cultuurfonds wordt de bestaande subsidieregeling Activiteitsubsidie Cultuur ondergebracht. Met deze regeling ondersteunen we activiteiten die een bijdrage leveren aan het verhogen van onder andere de cultuurparticipatie onder jeugd en volwassenen.
- De projecten (prototypes) als Feest van het leven en Shortfilmfestival, zijn in 2017 ontwikkeld. Eind oktober worden ze geëvalueerd. Succesvolle projecten worden structureel voortgezet.
- In 2018 bereiden we met een pilot de subsidieregeling '(Buurt-) sport/cultuurcoaches op scholen' uit naar Cultuur. Doel is het vergroten van cultuurparticipatie onder de jeugd in de naschoolse periode.
- In 2018 wordt cultuur meer dan voorheen ingezet als middel in het sociale domein. Dit als vervolg op een onderzoek naar de mogelijkheden in 2017.
- We geven ook in 2018 uitvoering aan het programma 'Bibliotheekwerk 2015-2018' met als opdrachtnemer Bibliotheek VANnU. Voorbeelden van concrete activiteiten: het uitlenen van boeken, het organiseren van taal-/ leesprojecten op scholen en het organiseren van thematische tentoonstellingen samen met partners zoals Cultuurcompaan en Erfgoedcentrum Tongerlohuys. De bibliotheek als 'instituut' zet daarbij het lopende verandertraject verder door, wat voorziet in het nadrukkelijker laten aansluiten van het aanbod op de wensen van de klanten. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het aanbieden van e-books en het aanbieden van boeken in wijken en dorpen.
- We geven ook in 2018 uitvoering aan het cultuurprogramma 'Cultuur verbindt mensen 2015-2018' met als opdrachtnemer het samenwerkingsverband Cultuurlinc, bestaande uit schouwburg De Kring, Erfgoedcentrum Tongerlohuys en Cultuurcompaan. Voorbeelden van concrete activiteiten: het organiseren van cultuurkennismakingslessen op scholen ('Sjors Creatief'), het organiseren van allerlei kunst- en cultuuractiviteiten in wijken en dorpen, het opzetten van tentoonstellingen in het Tongerlohuys en het organiseren van theatervoorstellingen en aanverwante activiteiten. Erfgoedcentrum Tongerlohuys voert in opdracht van de gemeente de frontoffice-archieftaken uit.
- Jeugd cultuurfonds Brabant wordt blijvend ingezet om kinderen uit gezinnen met een laag inkomen, die vanwege geldgebrek niet kunnen deelnemen aan cultuuractiviteiten, toch de mogelijkheid te bieden deel te nemen aan een culturele activiteit..
- Als gevolg van de invoering van de Monumentenwet (2016) en Monumentenverordening (2017) zijn de wettelijke taken van de gemeente uitgebreid. In 2017 is gestart met in kaart brengen van alle monumenten en de staat van onderhoud van de monumenten. In 2018 wordt het monumentenregister ingericht en worden handhavingsactiviteiten uitgevoerd.

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Cultuur	6.693	6.330	5.531	5.556	5.576	5.603
	Baten Cultuur	477	1.140	169	170	164	164
	Saldo	6.216	5.190	5.362	5.386	5.412	5.439

Financieel overzicht Leren & Ontwikkelen

X1.000	Beleidsveld	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
Lasten	Onderwijs	17.799	10.365	9.498	9.104	8.998	8.907
	Sport en recreatie	6.339	6.076	3.939	3.952	3.932	3.923
	Cultuur	6.693	6.330	5.531	5.556	5.576	5.603
Totaal		30.831	22.771	18.968	18.612	18.506	18.433
Baten	Onderwijs	2.734	2.910	2.532	2.539	2.546	2.554
	Sport en recreatie	1.616	1.499	997	1.003	1.009	1.015
	Cultuur	477	1.140	169	170	164	164
Totaal		4.827	5.549	3.698	3.712	3.719	3.733
Saldo		26.004	17.222	15.270	14.900	14.787	14.700
	Stortingen in reserves	1.198	445	5.502	1.400	1.897	2.395
	Onttrekkingen aan reserves	2.416	4.196	2.181	1.637	1.556	1.526

PROGRAMMA 3. WERKEN & ONDERNEMEN

Dit programma draagt direct bij aan de volgende maatschappelijke effecten

wat willen we bereiken?	Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.
	Volwassenen nemen, binnen hun eigen mogelijkheden, deel aan het arbeidsproces.
	De gemeente Roosendaal heeft een aantrekkelijk ondernemers- en vestigingsklimaat.
	Volwassenen nemen zo lang mogelijk gezond, op eigen kracht en naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.
	De Roosendaalse jeugd groeit gezond en veilig op en neemt naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.
	De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers, inwoners en ondernemers. ²⁴

Aantrekken bedrijvigheid

Niet alleen kavels verkopen, maar ook Roosendaal als vestigingsplaats in de markt zetten. Nieuwe vestigingen betekenen immers extra banen.

- We zetten intensiever in op verkoop van onze eigen kavels op de bedrijventerreinen door middel van pro-actieve acquisitie (o.a. logistiek gerelateerd (ICT, maintenance, hightech) waarbij actief wordt samengewerkt met partners zoals Rewin, BOM en bedrijfsmakelaars.
- We zetten Roosendaal als vestigingsplaats meer in de markt door samen met de regio te werken aan een nieuwe regionale acquisitiestructuur. In gezamenlijkheid zal ten behoeve van het aantrekken van nieuwe vestigers gewerkt worden aan een propositie op het vlak van logistiek. We faciliteren de logistiek ontwikkelaar van het Philips-terrein bij de totstandkoming van zijn plannen ten behoeve van de vestiging van een nieuw logistiek bedrijf. Dit komt de werkgelegenheid en de uitstraling van het bedrijventerrein ten goede.
- We nemen actief deel aan landelijke en regionale overleggen (o.a. G32/RWB/D6) om de economische activiteiten en strategie te versterken en de aanwezige werklocaties op elkaar af te stemmen.

Ondersteunen ondernemerschap

Met een aantrekkelijk ondernemersklimaat faciliteren we kansrijk ondernemerschap. Succesvolle ondernemers creëren banen. We hebben hierbij extra aandacht voor starters en MKB'ers en investeren in bestaande netwerken in de stad.

- We faciliteren bestaande en nog te vestigen bedrijven optimaal in hun ruimtelijke en personele behoefte. Dit samen partners zoals Rewin en BOM, Centrum voor mobiliteit en logistiek en het Werkplein/WVS. Het instroomproject bij Primark zetten we voort en met Lidl creëren we een gelijk instroomproject naar gelang de behoefte en wensen.
- In het kader van herstructurering zal een inventarisatie naar de leegstand op de bedrijventerreinen worden uitgevoerd en zullen gesprekken met eigenaren worden gevoerd. Waar opportuun zal een herstructureringsvoorstel worden uitgewerkt/vraaggericht worden ontwikkeld.
- Onder regie van REWIN loopt een regionaal project om meer goederen over het spoor te vervoeren. Dit project, MORE, zal ook duidelijkheid brengen over de toekomstige benutting van de aanwezige stamlijnen.
- We stellen jaarlijks de Economische Barometer Roosendaal op. Deze barometer vormt de basis voor beleidsevaluatie.
- Voor de MKB ondersteuning participeren we in het Rewin programma Kansrijk MKB.
- We continueren onze ondersteuning aan de Stichting Ondernemersfonds Roosendaal van de bedrijventerreinen Borchwerf I en Majoppeveld. Daarbij pakken we gezamenlijk gemeenschappelijke doelen op.

- We zetten de Starterscentra (Molenstraat, Workhouse) voort. Het doel is startende ondernemers optimaal te ondersteunen wat hun start en doorgroei succesvol moet maken.
- Innovitapark vormen we in samenwerking met het Starterscentrum en de provincie Noord-Brabant om tot een proeftuin voor zorginnovatie. Hierin komen zowel starters, bestaande ondernemingen, zorginstellingen, kennisinstellingen en hun studenten samen. Zij kunnen zich daar ook tijdelijk vestigen. Doel is ideeën daadwerkelijk tot leven te brengen. Het Interreg-project Cross Care, wat door het Care Innovation Center wordt uitgevoerd, is hieraan ondersteunend. Cross Care loopt van 2016 tot 2021.

Versterken compacte Binnenstad

We gaan voor een compactere binnenstad die grootser aanvoelt. Deze binnenstad versterkt onze economie door het creëren van bedrijvigheid en werkgelegenheid.

- In de Binnenstad volgen we de koers zoals opgenomen in 'Roosendaal: Gezonde stad', samen met de partners in onze binnenstadsorganisatie.
- We zetten onverminderd in op de compacte binnenstad door concentratie van het kernwinkelgebied, het markeren van het compacte centrum en de flexibilisering van regels (al dan niet binnen pilots of vereenvoudigde regelingen). Dit doen we middels de binnenstadsorganisatie onder meer door gebruik te maken van het nieuwe, flexibele bestemmingsplan binnen de compacte binnenstad en door het aanleggen van de nieuwe Centrumring.
- De aanloopstraten van de Nieuwe Markt naar de Centrumring worden aangepakt. Dit is met name gericht op de ingang van de parkeergarage Nispensestraat, Jan Snelstraat, Tussen de Markten, Van Dregtstraat, Laan van België.
- Ondernemers zetten in op een loyaliteitssysteem en het (verder) verruimen van de openingstijden, wij faciliteren deze processen. De terrassennota wordt herzien. Buiten de centrumring wordt uitvoering gegeven aan het stappenplan om de compactheid te organiseren middels het project 'Organiseer de Krimp'. Een van de eerste te nemen stappen is het creëren van Voorzienbaarheid evenals een verplaatsingsstrategie/plan inclusief lobby naar provincie en vastgoedeigenaren.
- Samen met vastgoedeigenaren en ondernemers gaan we de totale stadspromotie nieuw leven in blazen. Samen met de stakeholders wordt de infrastructuur voor Smart City gerealiseerd.

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Economie		5.761	3.472	2.681	2.479	2.485
Baten Economie		683	712	782	786	791	796
Saldo		5.078	2.760	1.899	1.693	1.694	1.702

Werk en inkomen

Wat gaan we doen?

Opleiden met perspectief:

We stimuleren de keuze voor opleidingen met veel baanperspectief. Scholieren een bewuste keuze laten maken voor een opleiding om vroegtijdig schoolverlaten en werkloosheid tegen te gaan.

- We ondersteunen en initiëren acties om scholieren een goed beeld te geven van kansrijke sectoren en beroepen, zodat zij doorstromen naar een vervolgopleiding of een baan kunnen vinden. De initiatieven Roosendaal on Stage, Dag van de logistiek Roosendaal en het Centrum voor mobiliteit en logistiek vervullen hier onder andere een rol in.
- We ondersteunen activiteiten gericht op het bij elkaar brengen van de personeelsvraag en het werkzoekendenaanbod in met name de logistiek. Het Centrum voor mobiliteit en logistiek zal hierin een rol vervullen.

Wij faciliteren de aansluiting van onze bedrijven bij de opleidingsrichtingen in het Associate Degree en promoten in afstemming van Avans/Hogeschool Zeeland de deelname aan deze opleidingen. Op deze manier zorgen we voor een opleidingsaanbod op HBO niveau 5 in 12 opleidingsrichtingen die volledig ingericht zijn op werkgevers.

Van uitkering naar werk

We buigen de kansen voor werkgelegenheid om in een match met werkzoekenden in Roosendaal.

- De gemeenschappelijke regelingen Werkplein Hart van West-Brabant en Werkvoorzieningschap West-Brabant (WVS) zijn binnen dit beleidsveld van groot belang. Het Werkplein is een samenwerking tussen zes gemeenten en is opgericht om zoveel mogelijk burgers naar vermogen te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt of, indien dit niet haalbaar is, in de maatschappij. Het WVS verzorgt de sociale werkvoorziening voor negen West-Brabantse gemeenten.
- We gaan proactief met nieuwe en bestaande bedrijven in gesprek om te kijken welke personeelsvraag er bestaat en hoe deze vanuit de diverse samenwerkingen ingevuld kan worden, met prioriteit op de match met werkzoekenden vanuit het Werkplein en het UWV Werkbedrijf. Extra aandacht wordt er gegeven aan de werkgevers die nu op grote schaal arbeidsmigranten inzetten. Niet alleen hebben we hierbij aandacht voor geschikte huisvesting (Woonagenda) maar brengen we deze werkgevers en de door hen ingeschakelde uitzendbureaus in contact met onze werkzoekenden. Verwachte Europese regelgeving (dienstenrichtlijn) zal dit proces naar verwachting ondersteunen.
- Regionaal pakken we zaken gezamenlijk op in D6- of Regionaal platform arbeidsmarkt-verband. De arbeidsmarkt houdt namelijk niet op bij de gemeentegrenzen. Activiteiten die minimaal belegd worden in regionaal verband:
  - Grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling: match op vacatures in België voor Roosendalers en moeilijk vervulbare vacatures in Roosendaal matchen met Belgen.
  - Flexicurity: de vorming van flexpools waarbij werknemers een vaste baan hebben en werkgevers flexibele inzet.
  - Het invullen van de garantiebanen die werkgevers moeten creëren voor mensen met een arbeidsbeperking.
  - De plaatsing van kwetsbare jongeren vanuit o.a. pro/VSO-scholen naar werkplekken.
  - Regionale subsidies voor arbeidsmarktprojecten vanuit het Ministerie of de Provincie.
  - Sociaal ondernemen stimuleren door het toepassen van een PrestatieLadder bij gemeentelijke aanbestedingen (Social return).
  - Extra aandacht voor de groeiende groep van ouderen met een uitkering.
- We geven opdracht aan het Werkplein Hart van West-Brabant en WVS-Groep om in gezamenlijkheid een gebalanceerd dienstverleningspakket te ontwikkelen voor de doelgroep van de Participatiewet. De uitstroom van werkzoekenden van uitkering naar regulier werk is het hoofddoel om onze lokale ambities te realiseren. De ontwikkeling van WVS-Groep naar een leerwerkbedrijf blijft hierin een belangrijk rol spelen. We sturen hierbij op resultaatafspraken met bijbehorende budgetten en laten de flexibiliteit voor de uitvoering van projecten die hieraan bijdragen bij de uitvoeringsorganisaties. De monitoring en bijsturing zal gebeuren middels periodieke overleggen. Dit alles is vastgelegd in de Dienstverleningsovereenkomst 2018.

Wat gaan we doen?	<p><u>Meedoen binnen de maatschappij</u> Als regulier werk niet mogelijk is, zetten we in op maatschappelijk participeren, ondersteund met minimaregelingen. Onderdeel van maatschappelijk participeren is sociale activering, activeringsplaatsen en beschut werk.</p> <ul style="list-style-type: none"> We creëren en faciliteren, in co-creatie met het Werkplein, participatieplaatsen. Dit doen we in verbinding met de activiteiten rondom het voorliggend veld en Wegwijs. We bevorderen via het integrale armoede- en minimabeleid dat mensen kunnen deelnemen aan de samenleving. We continueren hiervoor de bestaande minimaregelingen, zoals schuldhelpverlening, de collectieve zorgverzekering en bijzondere bijstand tot 120% van de bijstandsnorm. Armoedebestrijding, waarvan kinderen de dupe zijn, blijft een speerpunt door samenwerking met de partners Stichting Paul (sport), Stichting Leergeld (onderwijs, welzijn en zorg) en Jeugd Cultuurfonds Brabant (cultuur). Er wordt ingezet op doorontwikkeling van integraal armoedebeleid en bevordering van het gebruik van de bijzondere bijstand via Wegwijs. We realiseren de taakstelling van de huisvesting en maatschappelijke begeleiding van de statushouders. Aan de huidige maatschappelijke begeleiding is het zogenaamde "participatieverklaringstraject" toegevoegd, wat dieper ingaat op Nederlandse kernwaarden en spelregels. Hiervoor zal een administratief en financieel proces worden ingericht, omdat dit wettelijk verplicht wordt. Ook willen we statushouders nog intensiever al tijdens de inburgering actief betrekken bij vrijwilligers- en verenigingswerk. Dit doen we onder meer in samenwerking met VluchtelingenWerk en het Werkplein Hart van West-Brabant.
-------------------	---

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Werk en inkomen	57.211	58.004	57.027	55.366	54.546	54.236
	Baten Werk en inkomen	27.689	27.368	28.390	28.390	28.390	28.390
	Saldo	29.522	30.636	28.637	26.976	26.156	25.846

Financieel overzicht Werken & Ondernemen

X1.000	Beleidsveld	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
Lasten	Economie	5.761	3.472	2.681	2.479	2.485	2.498
	Werk en inkomen	57.211	58.004	57.027	55.366	54.546	54.236
Totaal		62.972	61.476	59.708	57.845	57.031	56.734
Baten	Economie	683	712	782	786	791	796
	Werk en inkomen	27.689	27.368	28.390	28.390	28.390	28.390
Totaal		28.372	28.080	29.172	29.176	29.181	29.186
Saldo		34.600	33.396	30.536	28.669	27.850	27.548
	Stortingen in reserves	154	558				
	Onttrekkingen aan reserves	3.614	2.715	4.102	2	2	2

PROGRAMMA 4: WONEN & VERBLIJVEN

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Netwerk van dit programma</p>		
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Beleidsvelden & Portefeuillehouder</p>	<p>Openbare ruimte en reiniging Bereikbaarheid en mobiliteit Ruimte en wonen Afvalinzameling en milieu Vergunningverlening</p>	<p>Portefeuillehouder: wethouder Schenk Portefeuillehouder: wethouder Lok Portefeuillehouder: wethouder Theunis Portefeuillehouder: wethouder Theunis Portefeuillehouder: wethouder Lok</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Bestuurlijke boodschap</p>	<p>De rol van de gemeente in dit programma kenmerkt zich door te faciliteren, te stimuleren en te experimenteren. Roosendaal is een sterke samenleving. We richten ons op de kracht van deze samenleving. De rol van de gemeente richt zich primair op het faciliteren van het samenspel tussen partijen in onze gemeente. In dit programma proberen wij, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, door (tijdelijke) stimuleringsmaatregelen gewenste effecten te realiseren. Verder proberen we door te experimenteren in dit programma tot vernieuwende oplossingen, producten en plannen te komen.</p> <p>Onderhoud openbare ruimte. Onze openbare ruimte is daarbij meer dan een verplaatsingsruimte met wegen en verbindingen en meer dan stenen en groen. De openbare ruimte is vooral woon-, werk-, speel-, sport-, en verblijfsruimte. Bij onze keuzes in de openbare ruimte richten we ons ook op het stimuleren van verblijven en ontmoeten. Inwoners en ondernemers maken, bouwen en onderhouden samen met ons de leefomgeving. Belangrijke ruimtelijke projecten zijn samen met de inwoners, ondernemers en marktpartijen het afgelopen jaar al opgepakt en vormgegeven. Om daarbij vinger aan de pols te houden is de burgerschouw-app als pilot geïntroduceerd. In 2018 gaan we hiermee door. We maken een kwaliteitsslag bij het onderhoud van grijs en groen, onder meer als het gaat om tijdige vervangingen van versleten groen, maar ook op het gebied van onkruidbestrijding. Voor onkruidbestrijding op verhardingen zetten we in op onderhoudsniveau B.</p>	

Bestuurlijke boodschap	<p>Ruimtelijke ontwikkeling</p> <p>De eerste helft van deze bestuursperiode heeft voor wat betreft ruimtelijke ontwikkeling vooral in het teken gestaan van de beleidsontwikkeling op gebied van ruimte en wonen: binnenstad, woonagenda, mobiliteitsagenda, duurzaamheidsagenda etc. In 2018 richten wij ons op uitvoeringsacties hiervan, die een concrete vertaling krijgen: Stadsoevers, 't Zand, diverse woningbouwprojecten in de dorpen, maar ook de verdere aanleg van de nieuwe centrumring en de snelfietsverbinding met Bergen op Zoom. Daarnaast gaan we verder op de ingeslagen weg om de lastendruk te verminderen door het aanpassen van onze (ruimtelijke) wet- en regelgeving waar dat kan.</p> <p>Binnenstad</p> <p>De Binnenstad blijft een belangrijk speerpunt in 2018. We gaan door met de realisatie van de centrumring en starten met de herbestrating van de 'uitlopers' van de Nieuwe Markt en realiseren een forse uitbreiding van het aantal fietsnietjes in de binnenstad om daarmee te zorgen voor een fietsvriendelijke binnenstad.</p>
------------------------	--

Dit programma draagt direct bij aan de volgende maatschappelijke effecten	
Wat willen we bereiken?	Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.
	Inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich veilig.
	De gemeente Roosendaal heeft een aantrekkelijk ondernemers- en vestigingsklimaat.
	De gemeente Roosendaal is aantrekkelijk om te wonen en vrije tijd door te brengen.
	De woon-, werk en winkellocaties van de gemeente Roosendaal zijn goed bereikbaar voor inwoners, bezoekers en ondernemers.
	De gemeente Roosendaal heeft een woningaanbod dat is afgestemd op de behoeften van huidige en (potentieel) toekomstige inwoners.
	De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers, inwoners en ondernemers.

Openbare ruimte en reiniging

Wat gaan we doen?	<p>Samenwerking in onderhoud van grijs en groen.</p> <p>In 2018 gaan we verder met het intensiveren van onze samenwerking met bewoners, aannemers en verbonden partijen bij het onderhoud van grijs en groen om samen invulling te geven aan de afspraken over kwaliteitsniveaus. Daarbij is maatwerk mogelijk.</p> <p>Daarnaast wordt het onderhoud dat de gemeente uitbesteed integraler opgepakt. Dit houdt in dat de gemeente geografisch wordt opgedeeld en een aannemer binnen een gebied een breder pakket aan onderhoudsmaatregelen voor zijn rekening neemt. Deze verschillende maatregelen kunnen dan in samenhang worden uitgevoerd wat het totaalbeeld ten goede komt. Bij het uitbesteden van deze werkzaamheden wordt zoveel als mogelijk ruimte geboden voor WVS en leggen we ook SROI voorwaarden op bij de aannemers om zodoende mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt ook ruimte te bieden.</p> <p>Bij de werkzaamheden van de eigen buitendienst komt het accent meer op service-gerichte zaken te liggen en projecten waarin met inwoners samengewerkt wordt. Dat geeft flexibiliteit voor het leveren van maatwerk en levert slagkracht om extra inzet te plegen daar waar het het hardst nodig is: ook dit draagt bij aan een schone, veilige en aantrekkelijke buitenruimte.</p> <p>De wijkchefs zijn inmiddels bekende aanspreekpunten voor inwoners en ondernemers; hun rol zal in 2018 meer toegespitst zijn op de aansturing van de buitenploegen en het verhogen van de samenwerking met bewoners (ook door de invoering van de burgerschouw app). Toezichhouders zullen zich intensief bezig houden met de controle op de werkzaamheden door aannemers en de kwaliteit die geleverd wordt</p>
-------------------	--

Beheerkalender in control

De werkwijze met de beheerkalender is verbeterd ten behoeve van een betere coördinatie en financiële beheersing van projectmatige werkzaamheden in de buitenruimte. De omgang met de beheerkalender is daartoe vorig jaar succesvol omgevormd van een statische naar een dynamische werkwijze. Daardoor worden -binnen de door de gemeenteraad vastgestelde kaders- de beschikbaar gestelde middelen optimaal ingezet voor verbetering van onze infra structuur. Concreet houdt dit in dat budgetten die niet in het planjaar kunnen worden benut (bijvoorbeeld omdat een project door omstandigheden moet worden uitgesteld), dan worden ingezet voor projecten die eigenlijk in een later jaar stonden geprogrammeerd. Feitelijk worden projecten met elkaar in de tijd "uitgeruild". Dit resulteert in een scherpe financiële beheersing, waarbij de toegekende middelen optimaal worden ingezet en bijdragen aan een maximaal effect op de onderhoudstoestand van met name onze verhardingen en riolering. Voorts genereert deze werkwijze "realtime" inzicht in eventuele restbudgetten. Deze worden vervolgens ingezet op locaties waar dat relatief snel kan (de voorbereidingstijd wordt door lokale omstandigheden bepaald) en waar dat het meest gewenst is. Dat maakt het mogelijk om extra accenten aan te brengen. Voor 2018 ligt de focus op fietspaden. Binnen de beschikbaar gestelde middelen zijn dit jaar de vervangingen van de fietspaden Dijkrand en Driehoekstraat extra in de Beheerkalender opgenomen en de fietspaden langs Stepvelden en tussen Bosstraat en Gastelseweg naar voren gehaald (uit respectievelijk 2020 en 2019).

Onderhoudsniveau

De uitgangspunten van Verbindend Beheren blijven de basis voor het uitvoeren van het onderhoud aan de openbare ruimte, waaraan Effect Gestuurd Beheren als burger gerichte dimensie wordt toegevoegd. Het kwaliteitsniveau voor onkruidbestrijding op verhardingen blijft op B.

Openbare verlichting & smart city

Alle straatverlichting die vervangen moet worden, wordt vervangen door SMART LED-verlichting. Deze oplossing is duurzamer en heeft bovendien als voordeel dat een defecte lantaarnpaal 'zichzelf meldt' en snel vervangen kan worden. Jaarlijks worden zo'n 1.000 objecten aangepast. De totale ombouwtijd bedraagt 15 jaar. De Nieuwe Markt wordt het Living Lab Roosendaal (LLR) voor Internet of Things (IOT). In het LLR worden nieuwe ontwikkelingen uitgetest en van daar uit verder uitgerold binnen de gehele gemeente.

Snippergroen

De nota verbindend groen, die is vastgesteld in 2016, bevat een regeling voor particulieren om tegen aantrekkelijke voorwaarden openbaar groen aan te kopen van de gemeente. Doelstelling is nog steeds om illegaal gebruik van plantsoengronden terug te dringen en tevens een besparing in het beheer en onderhoud van deze gronden te realiseren.

Participatie bij projecten

Projecten die we in de buitenruimte oppakken, worden zoveel mogelijk participatief opgepakt met burgers, ondernemers, organisaties, etc. Voor projecten uit de beheerkalender wordt een planning opgesteld en daarna bij en met belanghebbenden geïnventariseerd of er functionele knelpunten of wensen zijn, die in het uit te werken ontwerp meegenomen zouden moeten worden. Dat verhoogt de kwaliteit van het ontwerp en het draagvlak bij de gebruikers van het openbaar gebied.

Activeren Grijs

Door het activeren van de investeringen met een maatschappelijk nut, zijn onze budgetten voor de toekomst beter op orde om te voldoen aan de gewenste kwaliteitsdoelstellingen, de vastgestelde CROW-kwaliteitsniveaus B voor Centrum en invalswegen en niveau C voor de overige openbare ruimte. Daarmee zijn ook onze budgetten ook op de lange termijn vrijwel toereikend.

Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP).

Met betrekking tot de rioolheffing is het huidige Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (VGRP) met een looptijd tot 2019 kaderstellend.

Bij de vaststelling van het VGRP door de raad is toegezegd om het VGRP periodiek te evalueren. Om hieraan invulling te geven wordt het plan in 2018 opnieuw geëvalueerd. Dit gebeurt in afstemming met het regionaal samenwerkingsverband de Waterkring waar de gemeente deel van uit maakt.

Verbindend Water

De nota Verbindend Water werd in 2017 voorgelegd aan de gemeenteraad. Hiermee werd ingevoegd op het proces van de kadernota 2018, waarin een bedrag van € 50.000 werd opgenomen voor het opstellen en uitvoeren van een communicatiecampagne, die dient om het waterbewustzijn te verhogen. De fysieke projecten uit Verbindend Water zullen in 2018 en later verder voorbereid worden en opgenomen in het OOR en het GRP.

Groen

Vorig jaar is gestart met de voorbereiding van grootschalige vervanging van versleten groenvakken. Daartoe is een traject opgezet waarbij eerst bij omwonenden wordt geïnformeerd wat hun wensen zijn. Om hen daarbij te helpen én te borgen dat het groen geschikt is om in de openbare ruimte toe te passen, heeft de gemeente een palet aan plant- en boomsoorten neergelegd, waaruit bewoners kunnen kiezen. De eerste fase wordt in plantseizoen 2017 – 2018 gerealiseerd. Daarna vindt wederom voorbereiding plaats van de tweede fase, die later dit jaar in plantseizoen 2018-2019 wordt afgerond.

Groen voor grijs

Een oplossing voor onkruidbestrijding op verhardingen kan zijn om de verhardingen waar weinig gebruik van gebruik wordt gemaakt, te vervangen door groen. We gaan deze omvormingen in 2018 uitvoeren door bij reguliere vervangingen en ingeplande constructies werk met werk te maken. Daar waar grijs ook groen kan zijn, zal dit in het werk meegenomen worden. Anderzijds inventariseren we welke locaties binnen de reguliere middelen omgevormd kunnen worden.

Algemeen

We geven uitvoering aan de in 2015 vastgestelde mobiliteitsagenda 2016-2019 en het GVVP. Het GVVP is het beleids- en toetsingskader voor ontwikkelingen op het gebied van verkeer en vervoer in de gemeente Roosendaal. De daarin geformuleerde opgaven en ambities zijn geconcretiseerd en geprioriteerd in de Mobiliteitsagenda 2016-2019.

In 2018 wordt gestart met de realisatie van de maatregelen op en rondom de Leemstraat, met de snelfietsroute (eerste deel-trace). De andere opgaven uit de mobiliteitsagenda worden concreet uitgewerkt en voorbereid zodat in 2019 de 9 prioritaire opgaven zijn gerealiseerd.

Binnenstad

In 2018 gaan we verder met de aanleg van de nieuwe centrumring die begin 2018 wordt afgerond.

Parkeren

Voor de uitvoering van het parkeerplan is Parkeer Beheer Roosendaal BV (PBR BV) een belangrijke verbonden partij. PBR BV is, naast het uitvoeren van het parkeerbeleid, verantwoordelijk voor de exploitatie van de parkeergarages en de vrachtwagenparking. Wij hebben een belang van 100% in PBR BV.

Basisnet Spoor

Basisnet Spoor is nieuwe wetgeving voor het goederenvervoer over spoor en regelt de externe veiligheid van dit transport op en langs het spoor. Het ministerie van Infrastructuur & Milieu is verantwoordelijk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen via het hoofdspoorwegennet en heeft diverse routenetwerken aangewezen waarover het vervoer van gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk moet plaatsvinden. Eén van deze netwerken is het traject Roosendaal-Halderberge-Moerdijk. Om deze wetgeving zorgvuldig te implementeren, heeft het ministerie op basis van een Maat-regelingspakket Veiligheid en Zelfredzaamheid 5 miljoen euro beschikbaar gesteld om knelpunten op dit traject te voorkomen. De drie gemeenten zijn gezamenlijk bezig met het tot uitvoering brengen van dit maatregelpakket binnen de totale spoorzone en de uiteindelijke planologische inpassing. De afronding van het totale maatregelpakket wordt voor het eind van 2018 voorzien.

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten						
	Openbare ruimte en reiniging	31.913	29.617	25.774	25.445	25.927	25.987
	Baten						
Openbare ruimte en reiniging	15.928	12.589	12.257	12.301	12.245	12.388	
Saldo	15.985	17.028	13.517	13.144	13.682	13.599	

Bereikbaarheid en mobiliteit

Wat gaan we doen?	Algemeen						
	<p>We geven uitvoering aan de in 2015 vastgestelde mobiliteitsagenda 2016-2019 en het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP). Het GVVP is het beleids- en toetsingskader voor ontwikkelingen op het gebied van verkeer en vervoer in de gemeente Roosendaal. De daarin geformuleerde opgaven en ambities zijn geconcretiseerd en geprioriteerd in de Mobiliteitsagenda 2016-2019.</p> <p>In 2018 wordt gestart met de realisatie van de maatregelen op en rondom de Leemstraat, met de snelfietsroute (eerste deel-trace). De andere opgaven uit de mobiliteitsagenda worden concreet uitgewerkt en voorbereid zodat in 2019 de 9 prioritaire opgaven zijn gerealiseerd.</p>						
	Binnenstad						
	<p>In 2018 gaan we verder met de aanleg van de nieuwe centrumring die begin 2018 wordt afgerond.</p>						
Parkeren							
<p>Voor de uitvoering van het parkeerplan is Parkeer Beheer Roosendaal BV (PBR BV) een belangrijke verbonden partij. PBR BV is, naast het uitvoeren van het parkeerbeleid, verantwoordelijk voor de exploitatie van de parkeergarages en de vrachtwagenparking. Wij hebben een belang van 95% in PBR BV.</p>							
Basisnet Spoor							
<p>Basisnet Spoor is nieuwe wetgeving t.b.v. het goederenvervoer over spoor en regelt de externe veiligheid van dit transport op en langs het spoor. Het ministerie van Infrastructuur & Milieu is verantwoordelijk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen via het hoofdspoorwegennet en heeft diverse routenetwerken aangewezen waarover het vervoer van gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk moet plaatsvinden. Eén van deze netwerken is het traject Roosendaal-Halderberge-Moerdijk. Om deze wetgeving zorgvuldig te implementeren, heeft het ministerie op basis van een Maat-regelenpakket Veiligheid en Zelfredzaamheid 5 miljoen euro beschikbaar gesteld om knelpunten op dit traject te voorkomen. De drie gemeenten zijn gezamenlijk bezig met het tot uitvoering brengen van dit maatregelenpakket binnen de totale spoorzone en de uiteindelijke planologische inpassing. De afronding van het totale maatregelenpakket wordt voor het eind van 2018 voorzien.</p>							

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten						
	Bereikbaarheid en mobiliteit	2.279	2.086	2.144	2.089	2.083	2.079
	Baten						
Bereikbaarheid en mobiliteit	1.887	2.045	2.047	2.047	2.048	2.048	
Saldo	392	41	97	42	35	31	

Ruimte en Wonen

Wat gaan we doen?	<p>Woonagenda Evenals in 2017 worden in 2018 de reeds in gang gezette acties verder voortgezet en wordt gestart met uitvoering van overige acties die in de 2015 zijn opgenomen in de vastgestelde woonagenda. Voor de inhoud van deze acties verwijzen we naar het actieplan dat is opgenomen in de woonagenda.</p>
	<p>Stadsoevers In 2018 gaat de bouw van woningen op Stadsoevers gestaag verder. Parallel daaraan wordt ook de openbare ruimte aangepakt zoals de Oostelijke Havendijk, Zwaaiikom en Suikerplein. De transformatie van het Essentgebouw zal in 2018 zijn gestart en wordt er een parkeervoorziening op het terrein van het EKP gerealiseerd.</p>
	<p>'t Zand Het jaar 2018 staat in het teken van de fysieke ontwikkeling van de locatie: afronden van het bouwrijp maken, het verkopen van de kavels en het bouwen van de woningen door de particuliere initiatiefnemers.</p>
	<p>Mariadal De selectie van een marktpartij voor de herontwikkeling van Mariadal is achter de rug. In 2018 worden de plannen door de marktpartij verder uitgewerkt en afgestemd en wordt naar verwachting het bestemmingsplan in procedure gebracht.</p>
	<p>Woningbouw Heerle De vrije kavelverkoop wordt gecontinueerd, projectmatige woningbouw is in uitvoering.</p>
	<p>Bulkstraat Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden, is gestart met het bouwrijp maken en wordt in 2018 gestart met de realisatie van woningen en bedrijfskavels voor lichte bedrijvigheid.</p>

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016	2017	2018	2019	2020	2021
		rekening	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
	Lasten Ruimte en wonen	20.766	28.672	16.371	14.249	12.525	11.862
	Baten Ruimte en wonen	14.447	25.986	13.685	11.446	9.197	9.080
	Saldo	6.319	2.686	2.686	2.803	3.328	2.782

Vergunningverlening

Wat gaan we doen?	<p>Bestemmingsplannen</p> <p>In 2018 actualiseren we onze bestemmingsplannen, waarvan de levensduur van 10 jaar is verstreken. De actuele bestemmingsplannen zullen flexibel en zoveel mogelijk integraal worden opgesteld, in de geest van de Omgevingswet. We zetten in op innovatieve manieren om zowel externe partners als belanghebbenden bij het proces te betrekken.</p> <p>We faciliteren eigen projecten en ontwikkelaars bij de uitvoering en totstandkoming van bouwplannen.</p>
	<p>Omgevingswet</p> <p>Naar verwachting treedt derde kwartaal 2019 de Omgevingswet in werking. In 2017 starten we met de voorbereidingen voor de implementatie van de Omgevingswet. Dit pakken we zowel intern als in De6-verband op.</p>
	<p>Pilot Private kwaliteitsborging</p> <p>Op 21 februari 2017 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel Private kwaliteitsborging aangenomen. Doel is dat het nieuwe stelstel vanaf 2018 stapsgewijs ingevoerd gaat worden. Private kwaliteitsborging is een samenhangend stelsel van kwaliteitseisen en -procedures waarmee marktpartijen aantoonbaar garanderen dat het te realiseren bouwplan bij oplevering een bepaald kwaliteitsniveau heeft. In plaats van de gemeente controleert een (private) kwaliteitsborger gedurende het ontwerp- en uitvoeringsproces of wordt gebouwd volgens Bouwbesluit 2012. Vanuit gemeentewege wordt er nog wel getoetst aan het bestemmingsplan, redelijke eisen van welstand en omgevingsveiligheid. Vooruitlopend op de inwerkingtreding zijn we 2017 al met een aantal pilots gestart. In deze pilots wordt een voorsprong genomen op de nieuwe wet en wordt er beoordeeld welke zaken allemaal aangepast moeten worden. In 2018 zullen we de implementatie van de private kwaliteitsborging nader concretiseren en aanscherpen.</p>
	<p>Welstandsbeleid</p> <p>In 2016 is participatief met bewoners, ondernemers, marktpartijen en andere belanghebbenden van gedachten gewisseld over hoe het nieuwe welstandsbeleid eruit zou moeten zien. In maart 2017 is daartoe het reglement van orde CRK (commissie ruimtelijke kwaliteit) aangepast, zodat de wensen vanuit enquête onder klanten, en discussieavonden beter kunnen worden vertaald in de praktijk van de CRK (participatie binnen projecten, spreekuur, vaste voorzitter et cetera). Binnen het kader van de omgevingsvisie en omgevingswet zullen nieuwe werkvormen met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit vorm en inhoud worden gegeven.</p>

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Vergunning- verlening	486	370	247	243	243	246
	Baten Vergunning- verlening	36	54	44	44	45	45
	Saldo	450	316	203	199	198	201

Afvalinzameling en Milieu

Wat gaan we doen?

Afvalinzameling

De landelijke doelstelling met betrekking tot afvalscheiding voor 2020 is 100 kilogram restafval per persoon per jaar. Deze doelstelling kan niet worden behaald met het huidige beleid. Met de invoering van "Omgekeerd inzamelen" komt deze doelstelling binnen handbereik. Mocht dit beleid worden vastgesteld dan kan deze nieuwe manier van inzamelen vanaf 2018 gefaseerd worden ingevoerd.

Milieu

Via het Milieu Educatief Centrum (MEC) voeren wij een communicatieprogramma uit gericht op bewustwording en het betrekken van jeugd. Dit heeft betrekking op duurzaamheid, de millenniumdoelen en natuur- en milieueducatie.

Intergemeentelijke samenwerking binnen het beleidsveld milieu vindt plaats via de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB). Dit is een samenwerkingsverband van 27 gemeenten in Midden- en West-Brabant en de provincie Noord-Brabant. De OMWB werkt aan een leefbare en duurzame regio en adviseert bij verlening omgevingsvergunningen voor de deelactiviteit milieu. Bovendien controleert de OMWB of bedrijven zich aan de regels houden.

Actieplan Roosendaal Futureproof

Het Actieplan Roosendaal Futureproof is door de raad vastgesteld. In de Kadernota zijn middelen opgenomen om het actieplan uit te voeren.

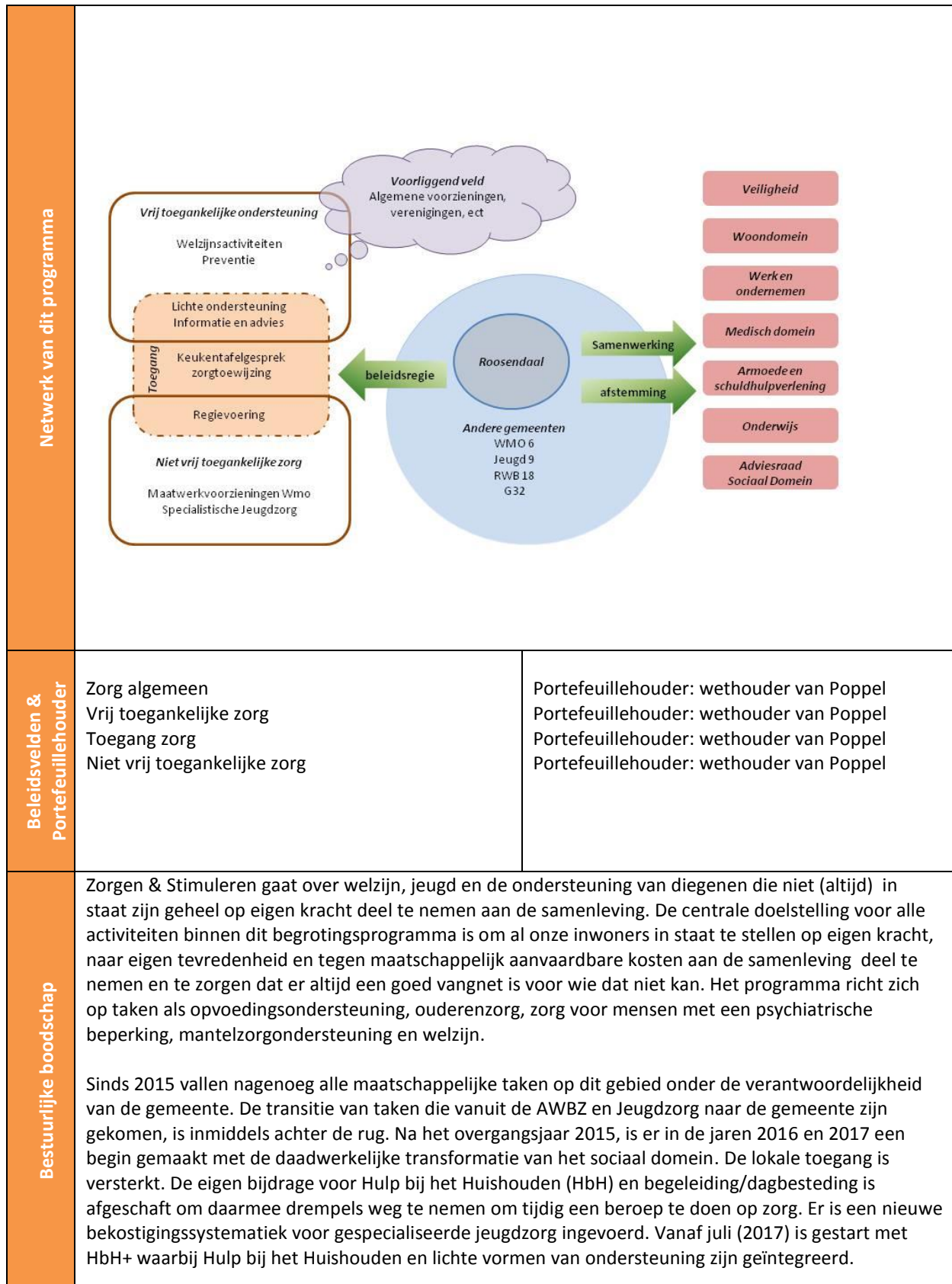
Duurzaamheid is onderdeel van ons alledaags werk. De uitvoering van het actieplan zit dus in diverse programma's en diverse projecten in de begroting.

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Afvalinzameling en milieu	12.028	8.723	8.600	8.642	8.686	8.730
	Baten Afvalinzameling en milieu	10.899	9.522	9.474	9.524	9.576	9.628
	Saldo	1.129	-799	-874	-882	-890	-898

Financieel overzicht Wonen & Verblijven

X1.000	Beleidsveld	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
Lasten	Openbare ruimte en reiniging	31.913	29.617	25.774	25.445	25.927	25.987
	Bereikbaarheid en mobiliteit	2.279	2.086	2.144	2.089	2.083	2.079
	Ruimte en wonen	20.766	28.672	16.371	14.249	12.525	11.862
	Vergunningverlening	486	370	247	243	243	246
	Afvalinzameling en Milieu	12.028	8.723	8.600	8.642	8.686	8.730
Totaal		67.472	69.468	53.136	50.668	49.464	48.904
Baten	Openbare ruimte en reiniging	15.928	12.589	12.257	12.301	12.245	12.388
	Bereikbaarheid en mobiliteit	1.887	2.045	2.047	2.047	2.048	2.048
	Ruimte en wonen	14.447	25.986	13.685	11.446	9.197	9.080
	Vergunningverlening	36	54	44	44	45	45
	Afvalinzameling en Milieu	10.899	9.522	9.474	9.524	9.576	9.628
Totaal		43.197	50.196	37.507	35.362	33.111	33.189
Saldo		24.275	19.272	15.629	15.306	16.353	15.715
	Stortingen in reserves	11.382	16.442	9.014	7.935	8.402	7.791
	Onttrekkingen aan reserves	10.466	20.879	6.545	5.293	5.653	5.050

PROGRAMMA 5. ZORGEN & STIMULEREN

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Wat willen we bereiken?</p>	<p>De inhoudelijke ambitie zoals vastgelegd in de lokale veranderagenda ‘Gebundelde Kracht’ is en blijft leidraad voor deze transformatie. Als gemeente sturen we daarbij op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cliënttevredenheid van inwoners die een beroep doen op ondersteuning en - de kwaliteit van en samenwerking tussen de organisaties die deze ondersteuning bieden. <p>Laagdrempeligheid en snel de benodigde ondersteuning bieden, zijn daarbij kernbegrippen. Daarnaast moeten we als gemeente ook de noodzakelijke financiële ombuigingen te realiseren. Alleen door meer vergaande hervormingen kunnen we de komende kortingen op de rijksbijdragen opvangen zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van ondersteuning die we de Roosendalers die dat nodig hebben kunnen bieden.</p> <p>Speerpunten van onze strategie zijn en blijven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Andere systematiek en wijze van bekostiging voor alle gespecialiseerde zorg voor zowel jeugd als volwassenen - Versterking van het voorliggend veld - Reductie van kosten die niet direct met zorg te maken hebben, zoals administratieve lasten, vervoer, huisvesting - Versterken van de lokale toegang WegWijs. <p>De komende jaren geven we zo verder uitvoering aan de transformatie zoals die in deze bestuursperiode is ingezet. In regionaal vervang werken we verder aan met name de omvorming van de gespecialiseerde zorg voor jeugd en volwassen; lokaal aan de versterking van WegWijs en het voorliggend veld. Het investeringsfonds sociaal domein biedt ons en onze samenwerkingspartners hierbij de financiële ruimte om lokaal te innoveren.</p>
--	---

Dit programma draagt direct bij aan de volgende maatschappelijke effecten

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Wat willen we bereiken?</p>	<p>Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Wat willen we bereiken?</p>	<p>De Roosendaalse jeugd groeit gezond en veilig op en neemt naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Wat willen we bereiken?</p>	<p>Volwassenen nemen zo lang mogelijk gezond, op eigen kracht en naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.</p>

Zorg algemeen

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Wat gaan we doen?</p>	<p>Binnen dit onderdeel richten we ons vooral op innovatie door en bij onze zorgpartners en een goede monitoring van de effecten van het gemeentelijk beleid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • We ontwikkelen de monitor sociaal domein verder door: monitoring HbH+, kwaliteitsmeting jeugdzorg, monitorings- en verantwoordingsystematiek subsidiecontracten voorliggend veld; • We stimuleren innovatie bij onze zorgpartners; • Samen met onze partners werken we gericht aan de gewenste cultuuromslag bij professionals en inwoners. <p><u>Regionale samenwerking</u></p> <p>In de regionale samenwerking heeft de gemeente Roosendaal een aansturende rol binnen het beleidsveld jeugd. Vanuit deze rol vervullen wij extra taken, zoals de kassiersfunctie voor het regionale werkbudget en projectassistentie voor regionale beleidsoverleggen.</p> <p>Daarnaast hebben wij samen met de gemeenten Bergen op Zoom en Etten-Leur extra taken binnen de regionale samenwerking, zoals de agendacommissie en het roulerend voorzitterschap van het regionale beleidsoverleg.</p> <p>Ook levert de gemeente Roosendaal een forse personele inzet op onder meer regionale inkoop Wmo, huisvestingsopgave voor daklozen, inkoop beschermd wonen en de ambtelijke projectgroep sluitende keten personen met verward gedrag in West-Brabant.</p>
--	--

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Algemeen	5.335	5.095	4.110	4.392	4.561	4.662
	Baten Algemeen	162	483	0	0	0	0
	Saldo	5.173	4.612	4.110	4.392	4.561	4.662

Vrij toegankelijke zorg

Wat gaan we doen?	<p>Het versterken van de vrij toegankelijke zorg is de meest cruciale stap die we moeten zetten om de gewenste transformatie te realiseren. Alleen zo kunnen we de zorg dichterbij de inwoners organiseren en drempels om daar ook gebruik van te maken wegnemen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het instrument subsidie en het investeringsfonds sociaal domein zetten we in om het vrij toegankelijke veld te versterken op de onderdelen deskundigheid, samenwerking en toegankelijkheid van algemene voorzieningen voor speciale doelgroepen. • We geven uitvoering aan de motie Buurthuizen. • We versterken het voorliggend veld met lichte vormen van dagbesteding, begeleiding en ondersteuning. • We investeren in het doen van vroegsignalering en maken afspraken hierover met onze samenwerkingspartners. Het aspect 'armoede' wordt hier in alle facetten bij betrokken. • Om het voorliggende veld te versterken en de kracht van WegWijs optimaal te benutten, evalueren we de contracten voor MEE en Traverse op de onderdelen onafhankelijke cliëntondersteuning, lichte begeleiding, maatschappelijk werk, welzijnswerk, mantelzorgondersteuning en jongerenwerk en kopen we waar nodig nieuwe vormen van ondersteuning in.

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Vrij toegankelijke zorg	6.364	8.192	7.270	6.519	6.531	6.616
	Baten Vrij toegankelijke zorg	732	88	91	92	92	92
	Saldo	5.632	8.104	7.179	6.427	6.439	6.524

Toegang zorg

Wat gaan we doen?	<p>Wegwijs vervult een schakelfunctie in het gehele stelsel van zorg en ondersteuning. In 2016 is een belangrijke stap gezet met het integreren van maatschappelijk werk en lichte begeleiding in de netwerkorganisatie de Toegang (nu: Wegwijs). Een stap die we samen met MEE en WijZijnTraverse hebben gezet. In 2017 moest deze organisatie zich verder ontwikkelen tot het punt waar alle inwoners terecht kunnen voor informatie en advies, lichte ondersteuning op gebied van zorg en ondersteuning en doorverwijzing naar meer specialistische zorg indien nodig.</p> <p>Dit betekent het volgende voor 2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We geven uitvoering aan het ontwikkelplan voor Wegwijs in 2018. We verbeteren de samenwerking tussen Wegwijs met het voorliggend veld en ontwikkelen een integrale werkwijze op basis van 1 gezin-1 plan. • We verbeteren de informatie - en adviesfunctie en integreren lichte vormen van begeleiding en ondersteuning in het takenpakket van Wegwijs. • We verbeteren de verbinding tussen jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg en onderwijs. • We ontwikkelen een integraal systeem van (vroeg)signalering en opvolging voor jeugd en Wmo. • We dringen de administratieve lasten verder terug in samenspraak met zorgaanbieders. • We zorgen voor een goede overgang van 18 min naar 18plus; in het kader daarvan monitoren we het effect van het fonds Duurzame Start Kwetsbare Inwoners, dat jongeren met een jeugdzorgachtergrond helpt een goede start te maken op 18-jarige leeftijd en stellen dit zo nodig bij.
-------------------	--

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
Lasten Toegang zorg		3.868	2.734	1.911	1.930	1.950	1.970
Baten Toegang zorg		18	0	0	0	0	0
Saldo		3.850	2.734	1.911	1.930	1.950	1.970

Niet vrij toegankelijke zorg

Wat gaan we doen?	<p>De niet vrij toegankelijke zorg moet de komende jaren in de gewenste richting meebewegen. Dit betekent afscheid nemen van de traditionele aanbodgerichte zorg naar een meer vraaggerichte insteek die maatwerk op het niveau van de cliënt mogelijk maakt. Niet het zorgaanbod moet centraal staan, maar de specifieke problematiek op gezinsniveau. Deze specialistische zorg is altijd ondersteunend aan de ondersteuning die in het vrij toegankelijke veld te vinden is.</p> <p>Jeugd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We monitoren de huidige inkoopssystematiek Jeugd en stellen deze bij waar nodig. • We voeren de relevante onderdelen van het eind 2017 vast te stellen beleidsplan Jeugd 2018 - 2020 uit • We rollen de nog in 2017 vast te stellen visie veiligheid jeugd uit. • We implementeren de aangescherpte meldcode. <p>Wmo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samen met onze uitvoeringpartners, WegWijs en het Care Innovation Centre ontwikkelen we de HbH+ verder door en vullen zo de eerste trede op de zorgladder verder in met als doel een samenhangend geheel van laagdrempelige zorg te kunnen bieden aan onze inwoners. • We besteden het product 'hulpmiddelen' (scootmobiel e.d.) opnieuw aan. • We versterken samenhang Wmo met Beschermd Wonen en maatschappelijke opvang en geven invulling aan de daarbij benodigde overbruggingszorg • We versterken de samenhang tussen de WoonAgenda en de Wmo, mede op basis van een nog in 2017 te sluiten convenant met Stichting Groenhuysen en het Woonconvenant met AlleeWonen.
-------------------	---

Wat mag dit kosten?	X € 1.000	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
	Lasten Niet vrij toegankelijke zorg	36.771	36.149	30.980	30.668	30.661	30.594
	Baten Niet vrij toegankelijke zorg	5.378	3.513	320	320	320	320
	Saldo	31.393	32.636	30.660	30.348	30.341	30.274

Financieel overzicht Zorgen & Stimuleren

X1.000	Beleidsveld	2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
Lasten	Zorg algemeen	5.335	5.095	4.110	4.392	4.561	4.662
	Vrij toegankelijke zorg	6.364	8.192	7.270	6.519	6.531	6.616
	Toegang zorg	3.868	2.734	1.911	1.930	1.950	1.970
	Niet vrij toegankelijke zorg	36.771	36.149	30.980	30.668	30.661	30.594
Totaal		52.338	52.170	44.271	43.509	43.703	43.842
Baten	Zorg algemeen	162	483	0	0	0	0
	Vrij toegankelijke zorg	732	88	91	92	92	92
	Toegang zorg	18	0	0	0	0	0
	Niet vrij toegankelijke zorg	5.378	3.513	320	320	320	320
Totaal		6.290	4.084	411	412	412	412
Saldo		46.048	48.086	43.860	43.097	43.291	43.430
	Stortingen in reserves	6.985	557				
	Onttrekkingen aan reserves	2.373	3.723	906	165	73	

PROGRAMMA 6. BETALEN & FINANCIEREN

De algemene dekkingsmiddelen ten behoeve van de programma-lasten zijn te vinden in programma 6. Dit is dan ook een beleidsarm programma.

Lokale heffingen

Voor een toelichting op de belastingen wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Algemene uitkering Gemeentefonds

Het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente Roosendaal en de ontwikkeling hiervan bepaalt in belangrijke mate de financiële ruimte. De laatste ontwikkelingen met betrekking tot de algemene uitkering voor de jaren 2018 en verder zijn gepubliceerd in de septembercirculaire 2017.

Een uitgebreide toelichting op de septembercirculaire 2017 vindt u in bijlage 2 van het bijlagenboek.

Vennootschapsbelasting

De gemeente Roosendaal is met ingang van 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (VPB) voor zover de gemeente Roosendaal een fiscale onderneming drijft. De gemeente Roosendaal heeft daarom een inventarisatie voor haar VPB-plicht uitgevoerd. Hieruit blijkt dat in beginsel haar clusters Parkeren en Grondexploitaties VPB-plichtig zijn. Voor het straatparkeren geldt in beginsel de vrijstelling voor overheidshandelen. De parkeergarages zijn ondergebracht in een dochter-BV waardoor een eventueel fiscaal resultaat bij deze BV fiscaal wordt belast.

Voor de grondexploitaties ontstaat een fiscaal verlies.

De renteontvangst vanuit Borchwerf 2 CV kan nog tot discussie leiden, een eventuele winst vanuit deze activiteit kan verrekend worden met het fiscale verlies uit de eigen grondexploitaties.

De conclusie is dat er op basis van de gehanteerde uitgangspunten geen sprake is van een VPB-last.

De aangifte VPB over 2016 moet nog worden opgesteld. Op basis van de aangifte VPB bestaat de mogelijkheid dat door de belastingdienst eventueel op onderdelen een ander standpunt kan worden ingenomen. In de begroting is nog rekening gehouden met een VPB-last van € 30.000.

Verbonden partijen

Binnen dit programma is sprake van een aantal verbonden partijen. Deze verbonden partijen richten zich vooral op financiële dienstverlening.

- Allereerst nemen we deel aan de gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB). De BWB is verantwoordelijk voor de heffing en invordering van waterschapsbelastingen en verschillende gemeentelijke belastingen. Daarnaast geeft de BWB uitvoering aan de wet WOZ. De BWB doet dit voor 11 gemeenten en één waterschap.
- Wij zijn als gemeente aandeelhouder van de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). BNG Bank is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. Het doel daarbij is om duurzaam bij te dragen aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Wij hebben 56.862 aandelen in de bank, wat neerkomt op 1% van het totale geplaatste aandelenkapitaal van de BNG.
- De gemeente Roosendaal is ook aandeelhouder van NV Brabant Water. Dit is het drinkwaterbedrijf dat aan de inwoners en bedrijven in N drinkwater levert. Wij hebben 112.630 aandelen in NV Brabant Water, wat neerkomt op 4,06% van het totale geplaatste aandelenkapitaal. Hoewel Brabant Water geen financiële diensten verleent, is deze verbonden partij toch onder programma 6 geplaatst. Deze NV laat zich namelijk moeilijk in een ander programma plaatsen.

In 2009 hebben we de aandelen die we hadden in het productie- en leveringsbedrijf Essent verkocht aan energiebedrijf RWE. Uit deze verkoop zijn tijdelijke deelnemingen voortgekomen. In al deze deelnemingen hebben wij 23.510 aandelen, wat neerkomt op een belang van 0,0157%. Het betreft de onderstaande deelnemingen:

- Vordering op Enexis BV
  - CSV Amsterdam BV
  - Verkoop Vennootschap BV
  - CBL Vennootschap BV
  - Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
- Wij hebben als gemeente ook een belang in Enexis Holding NV. Enexis is verantwoordelijk voor het transport en de distributie van energie en het in stand houden van de netwerken daarvoor. De gemeente Roosendaal heeft 23.510 aandelen in Enexis Holding NV, wat neerkomt op een belang van 0,0157%.

Financieel overzicht Betalen & Financien

X1.000		2016 rekening	2017 begroting	2018 begroting	2019 begroting	2020 begroting	2021 begroting
Lasten							
	Treasury	17.176	-1.793	-835	-863	-685	-641
	Uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
	Algemene lasten en baten	3.769	2.298	2.861	2.883	2.929	2.960
	Belastingen	1.251	1.210	1.222	1.222	1.222	1.222
	Resultaten	32.467	25.312	16.461	10.656	11.639	11.545
Totaal		54.663	27.027	19.709	13.898	15.105	15.086
Baten							
	Treasury	22.805	700	592	592	592	592
	Uitkeringen gemeentefonds	123.721	121.407	122.696	124.081	125.122	126.470
	Algemene lasten en baten	7.288	898	778	719	729	739
	Belastingen	13.792	13.886	14.011	14.092	14.173	14.254
	Resultaten	29.878	41.254	17.412	8.751	9.013	7.909
Totaal		197.484	178.145	155.489	148.235	149.629	149.964
Saldo		142.821	151.118	135.780	134.337	134.524	134.878
	Stortingen in reserves	6.361	6.002	618			
	Onttrekkingen aan reserves	8.540	3.758	1.894	265	364	

Totaaloverzicht Meerjarenramingen 2018-2021

Lasten (X € 1.000)		2018	2019	2020	2021
1	Besturen & Samenwerken	33.257	33.177	33.220	33.525
2	Leren & Ontwikkelen	18.968	18.612	18.506	18.433
3	Werken & Ondernemen	59.708	57.845	57.031	56.734
4	Wonen & Verblijven	53.136	50.668	49.464	48.904
5	Zorgen & Stimuleren	44.271	43.509	43.703	43.842
6	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	3.248	3.242	3.466	3.541
	Totaal	212.588	207.053	205.390	204.979
Baten (X € 1.000)		2018	2019	2020	2021
1	Besturen & Samenwerken	2.680	2.479	2.468	2.488
2	Leren & Ontwikkelen	3.698	3.712	3.719	3.733
3	Werken & Ondernemen	29.172	29.176	29.181	29.186
4	Wonen & Verblijven	37.507	35.362	33.111	33.189
5	Zorgen & Stimuleren	411	412	412	412
6	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	138.077	139.484	140.616	142.055
	Totaal	211.545	210.625	209.507	211.063
Saldo (X € 1.000)		2018	2019	2020	2021
1	Besturen & Samenwerken	30.577 N	30.698 N	30.752 N	31.037 N
2	Leren & Ontwikkelen	15.270 N	14.900 N	14.787 N	14.700 N
3	Werken & Ondernemen	30.536 N	28.669 N	27.850 N	27.548 N
4	Wonen & Verblijven	15.629 N	15.306 N	16.353 N	15.715 N
5	Zorgen & Stimuleren	43.860 N	43.097 N	43.291 N	43.430 N
6	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	134.829 V	136.242 V	137.150 V	138.514 V
970	Saldo rekening lasten en baten	1.043 N	3.572 V	4.117 V	6.084 V
	Mutaties reserves:				
980	Toevoegingen aan reserves	16.461 N	10.656 N	11.639 N	11.545 N
980	Onttrekkingen aan reserves	17.412 V	8.751 V	9.013 V	7.908 V
	Resultaat rekening lasten en baten	92 N	1.667 V	1.491 V	2.447 V

Kernboodschap paragrafen

Onderstaand is per paragraaf een kernboodschap opgenomen. Voor de volledige paragrafen verwijzen wij u naar het bijlagenboek.

Paragraaf 1. Vastgoed

Met het vaststellen van de kaders voor het gemeentelijk vastgoed door de gemeenteraad heeft het college beslis- en handelingsruimte gekregen om te komen tot een kernportefeuille. Vastgoed dat geen bijdrage levert aan de volgende drie criteria, te weten: de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente, het ondersteunen van het gemeentelijk maatschappelijk beleid en de huisvesting van de gemeentelijke organisatie wordt gefaseerd verkocht. Conform de opgestelde verkoopplanning worden in 2018 de panden - die voor dit jaar gepland staan om te verkopen tezamen met de nog niet verkochte panden uit de jaarschijf 2017- actief aan de markt aangeboden. Geprognosticeerd resultaat van de transacties bedraagt € 3,1 miljoen incidenteel en € 34.000 structurele bezuiniging op de meerjarig begrote exploitatielasten van dit vastgoed. Zoals besloten worden deze opbrengsten gestort in de bestemmingsreserve Vastgoed.

Paragraaf 2. Lokale heffingen

In de begroting 2018 en volgende jaren is rekening gehouden met een verhoging van 0,6% conform vastgestelde index in het Spoorboekje 2017, met uitzondering van de rioolheffing (+1,2% cf. VGRP) en bij de parkeerbelastingen en reclamebelastingen (geen verhoging).

Het vaste tarief van de afvalstoffenheffing komt uit op € 175, de variabele tarieven worden met 2,1% verhoogd in verband met de kostendekkendheid.

In december worden de belastingvoorstellen en de verordeningen voor 2018 aan de raad ter vaststelling aangeboden.

Paragraaf 3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De ratio van het weerstandsvermogen per 31 december 2018 voldoet met de ratio van 2,5 aan de norm van 1,0 die in de beleidsnota 'Beleid risicomanagement en weerstandsvermogen' is opgenomen. Voor de duidelijkheid: de hoogte van de weerstandsratio zegt niets over eventuele vrije ruimte binnen de begroting. Onder elke bestemmingsreserve liggen immers plannen. Aanwending van de reserves in de komende jaren zal zich onmiddellijk vertalen in een daling van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Paragraaf 4. Financiering

Om een transparante en duurzame financiering van onze activiteiten na te streven is een aantal voorgeschreven grenswaarden - zoals kasgeldlimiet, financieringsbehoefte en vrijstellingsgrens afstorting overtollige liquide middelen en kengetallen zoals renteomslag percentage, renterisico en EMU-saldo inzake vlottende en vaste schuld - van belang. Op basis van de begroting 2018 zijn deze grenswaarden en kengetallen berekend en kan gesteld worden dat de uitkomsten voor 2018 een positief beeld, binnen de gestelde normen, geeft.

Paragraaf 5. Onderhoud kapitaalgoederen

De uitvoeringsplannen worden vastgesteld in de Beheerkalender (voorheen het Onderhoudsplan Openbare Ruimte). Door het College is de Beheerkalender voor de periode 2019-2022 vastgesteld en is het OOR voor de jaren 2016-2018 geactualiseerd. De benodigde bedragen zijn opgenomen in het Investeringsplan 2018-2022.

Het vastgestelde verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) is leidend voor de prioritering van projecten in de beheerkalender. In de Beheerkalender wordt, aansluitend op het vGRP, een verdere integrale (technische, maatschappelijke en bestuurlijke) afweging gemaakt voor de overige disciplines waarbij na de vGRP-maatregelen de technische staat van de verhardingen leidend is. Dit gebeurt op basis van de beschikbare onderhoudsbudgetten in relatie tot de technische noodzaak. Wanneer naast de financiële afweging ook maatschappelijke en / of bestuurlijke keuzes meespelen, kan dit betekenen dat projecten met een lagere technische urgentie naar voren worden gehaald en andere doorschuiven naar een later tijdstip.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's van de gemeente als gevolg van banden met externe rechtspersonen, waarin de gemeente zowel financieel deelneemt als zeggenschap heeft.

Onze ambitie is ervoor te zorgen dat verbonden partijen op effectieve en efficiënte wijze bijdragen aan het realiseren van onze gemeentelijke beleidsdoelstellingen realiseren. Daarbij hanteren wij de spelregels zoals deze zijn vastgelegd in de nota "Verbonden Partijen; zes kaderstellende spelregels".

Paragraaf 7. Grondbeleid

De winstprognoses van de woningmarkt en bedrijventerreinen staan onder druk vanwege aanpassingen in de programmering en fasering van de projecten. De resultaten van de grondexploitaties, weergegeven in de paragraaf Grondbeleid, geven dit beeld weer. Mede als gevolg van voorzichtig herstel van de woningmarkt wordt er continu naar gestreefd om de vraag vanuit de markt en het aanbod in de grondexploitaties op elkaar af te stemmen. Daarbij wordt ook bijgestuurd op ontwikkelingen die niet haalbaar blijken te zijn. Bij het bepalen van de risico's is vooral rekening gehouden met het onder druk komen te staan van de grondexploitaties van bedrijventerreinen.

Paragraaf 8. Bedrijfsvoering

Begin 2016 is opnieuw bekeken welke opgaven er voor de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie liggen, om optimaal aan te sluiten bij de behoefte van inwoners en bestuur en de organisatie. Zo zetten we een volgende stap in Roosendaal in Ontwikkeling. Hiermee blijft de uitwerking van de eerder benoemde veranderopgaven deels staan en hebben we deze aangevuld met nieuwe inzichten en vragen van onze omgeving. De drie principes: Samen, Resultaatgericht en De Ander Centraal zijn met input vanuit de gehele organisatie geformuleerd. Ook in 2018 werken we aan de ontwikkeling van de organisatie aan de hand van deze principes.

Paragraaf 9. Subsidieverstrekingen

Subsidies worden verstrekt op basis van de Algemene subsidieverordening Roosendaal.

In 2018 zetten we in op subsidiëring van activiteiten die een aantoonbare bijdrage leveren aan het realiseren van gewenste beleidsdoelen en maatschappelijke effecten.

Afkortingenlijst

AB	Algemeen Bestuur
APV	Algemeen Plaatselijke Verordening
AU	Algemene Uitkering
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BR	Bestemmingsreserve
BRP	Basisregistratie Personen
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BWB	Belastingsamenwerking West-Brabant
CIC	Care Innovation Center
COA	Centraal Opvang Orgaan
CPO	Collectief Particulier Ondernemerschap
CRK	Commissie Ruimtelijke Kwaliteit
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de grond-, Water- en wegenbouw
DER	Duurzaam Energiebedrijf Roosendaal
EVZ	Ecologische Verbindingszone
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan
HbH	Hulp bij Huishouden (onderdeel Wmo)
HPO	Huisvestingsplan Onderwijs
IOAW	Inkomensvoorziening voor Oudere en (gedeeltelijk) Arbeidsongeschikte Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening voor Oudere en (gedeeltelijk) Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
ISD	Intergemeentelijke Sociale Dienst
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NIEGG	Niet In Exploitatie Genomen Gronden
OM	Openbaar Ministerie
OOR	Onderhoudsplan Openbare Ruimte
PGB	Persoonsgebonden Budget
PW	Participatiewet
RIO	Roosendaal in Ontwikkeling
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RTA	Regionaal Transitie Arrangement
RWB	Regio West-Brabant
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SW	Sociale Werkvoorziening
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
vGRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeente
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WBA	West Brabants Archief
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WVS	Werkvoorzieningschap
WWB	Wet Werk en Bijstand
ZIN	Zorg In Natura